

Снежана Радивојша

ПРИРУЧНИК

ЗА УЧИТЕЉЕ УЗ РАДНИ УЏБЕНИК „ЧАРОБНИ СВЕТ МУЗИКЕ”

МУЗИЧКА КУЛТУРА

ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Приручник за учитеље уз радни уџбеник „Чаробни свет музике”

Музичка култура за четврти разред основне школе
Треће издање

Аутор: Снежана Радивојша

Рецензенти: Јована Обрадовић, професор музичке културе, ОШ „Иво Андрић” у Београду
Радиша Ђорђевић, педагог из Пожаревца

Графичко обликовање: GRAFIKA GRAFIKA, Нови Сад

Лектура: мр Марија Милосављевић Тодоровић

Нотографија: Константин Благојевић

Издавач: Издавачка кућа „Klett”, д.о.о.
Маршала Бирјугова 3–5/IV, 11000 Београд
Тел: 011/3348-384, факс: 011/3348-385
office@klett.rs, www.klett.rs

За издавача: Гордана Кнежевић Орлић

Главни уредник: Александар Рајковић

Уредник: мр Ивана Пејоска

Руководилац пројекта: Јелена Павловић

Штампа: Бранмил, Београд

Тираж: 500 примерака

Забрањено је репродуковање, умножавање, дистрибуција, објављивање, прерада и друга употреба овог ауторског дела или његових делова у било ком обиму и поступку, укључујући фотокопирање, штампање, чување у електронском облику, односно чињење дела доступним јавности жичним или бежичним путем на начин који омогућује појединцу индивидуални приступ делу са места и у време које он одабере, без писмене сагласности издавача. Свако неовлашћено коришћење овог ауторског дела представља кршење Закона о ауторском и сродним правима.

© Klett, 2015.

ISBN 978-86-7762-232-9

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	5
МУЗИЧКА КУЛТУРА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ	6
ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	6
САДРЖАЈИ ПРОГРАМА РАДНОГ УЏБЕНИКА	8
ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА	10
Предлог годишњег плана рада	11
МЕСЕЧНИ ОПЕРАТИВНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА	17
СТАНДАРДИ УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА	27
ХОРИЗОНТАЛНА, ВЕРТИКАЛНА И ДИЈАГОНАЛНА КОРЕЛАЦИЈА	30
Предлози наставних техника и метода	33
Предлог за израду 36 припрема за час	39
ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ НАСТАВЕ	93
НАСТАВНА СРЕДСТВА	98
ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА	99
ДОДАТНИ МАТЕРИЈАЛ ЗА УЧЕНИКЕ	100
ДОДАТНА ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	101
ЛИТЕРАТУРА	102

ПРЕДГОВОР

Овај приручник је намењен учитељима и учитељицама који у четвртој разреду предају предмет музичка култура, а у раду са ученицима користе радни уџбеник и компакт-диск под називом „Чаробни свет музике”. У складу са наменом, овај приручник у потпуности прати све садржаје радног уџбеника и компакт-диска уз представљање општих методичких упутстава за њихово успешно реализовање.

Сходно поменутом приступу, приручник има следећа поглавља:

- Музичка култура у основној школи (Правилник о наставном плану и програму основног образовања и васпитања)
- Циљеви и задаци музичке културе за четврти разред основне школе
- Садржаји програма радног уџбеника
- Глобални план рада наставника
- Предлог годишњег плана рада
- Месечни оперативни план рада наставника
- Стандарди ученичких постигнућа
- Хоризонтална, вертикална и дијагонална корелација
- Предлози наставних техника и метода
- Предлог за израду 36 припрема за час
- Посебни облици наставе
- Наставна средства
- Оцењивање ученика
- Додатни материјал за ученике
- Додатна литература за наставнике
- Литература

Надамо се да ће вам овај приручник помоћи да, уз коришћење предлога за глобални и годишњи план и оперативне планове, као и предлога за 36 припрема за реализацију часа, унесете што више енергије у реализацију овог предмета.

Аутор

МУЗИЧКА КУЛТУРА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

Циљеви и задаци

Циљеви васпитно-образовног рада у настави музичке културе јесу да се, стварањем навика за бављење музиком код ученика, негују њихове репродуктивне и стваралачке способности, подстиче музички, етички и естетски развој личности и формирање националног идентитета.

Задаци наставе музичке културе подразумевају да ученици:

- упознају основе музичке писмености;
- развијају способности за извођење музике певањем и свирањем на музичким инструментима предвиђеним програмом до ступња који ученицима омогућује учествовање у музичком животу друштвене средине;
- развијају и негују способности музичког изражавања и стварања;
- оспособе се да слушањем доживљавају вредна уметничка дела;
- развијају патриотска осећања упознавањем музичких дела из културне баштине српског народа и њиховог доприноса формирању националног идентитета;
- упознају културне тековине српског народа и народности које живе у Републици Србији;
- упознају музичко стваралаштво других земаља, чиме се доприноси развијању опште културе ученика и васпитава у духу интернационализма, међусобног разумевања, уважавања и поштовања;
- негују смисао за заједничко музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима, посебно хором и оркестром и другим вокално-инструменталним саставима, и припремање програма за културну и јавну делатност школе;
- упознају занимања музичке струке, тако што се најспособнији усмеравају за школовање у музичким школама и за друга занимања за која су потребне музичке способности и знања.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Циљеви

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свог и других народа.

Задаци

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;

- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа;
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Оперативни задаци музичке културе

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- певају песме солмизацијом;
- обрађују просте и сложене тактове;
- усвајају основе музичке писмености;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- импровизују мелодије на задани текст;
- упознају звуке разних инструмената;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике.

НАСТАВНИ ПЛАН

Ред. број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	РАЗРЕД							
		ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____ језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	–	–	–	–
6.	Природа и друштво	–	–	–	–	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА РАДНОГ УЏБЕНИКА

Прва област: Певајмо сви до, ре, ми...

Садржај радног уџбеника у потпуности је усклађен са наставним програмом музичке културе за четврти разред основне школе, који је објавило Министарство просвете Републике Србије.

У обради садржаја примењују се основни дидактички принципи доступности, савремености и активног учествовања ученика у процесу учења, као и принципи поступности и економичности. Методологија обраде песме по слуху инсистира на принципима поступности, где се увек имају на уму три правила: од познатог ка непознатом, од лакшег ка тежем и од ближег ка даљем.

При избору песама за певање (учење по слуху или према запису) водило се рачуна о тексту и мелодији различитог садржаја, расположења, врсти музике (традиционална/уметничка), као и њиховој примерености гласовним могућностима и узрасту ученика. Вешто су повезани садржаји песама са садржајима других наставних предмета (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...).

Важно је истаћи и то да се све песме које се обрађују по слуху могу пронаћи у области „За радознале”, где ауторка даје ученицима записе тих песама, ако пожелеле да их свирају.

Област „Певајмо сви до, ре, ми...” садржи песме:

- Садила сам босиљак
- Јесен
- Ој, дуледу, дуледу...
- Спустила се густа магла
- Ко удара тако позно
- Поклон за Сергеја
- Додола
- Веверица
- Има једна Марија
- Ближи се, ближи лето

За певање наменских песама (као звучна припрема за поставку музичке писмености) користе се:

- Лазара мајка грдила
- Синоћ мајка оженила Марка

Друга област: Засвирајмо заједно

За свирање (пратња за бројалице, песме и игре на ритмичким и мелодијским инструментима) предвиђене су песме:

- Ушо медо у дућан
- Рођенданска песма

Трећа област: Отворимо музичку кутију

Кроз трећу област ученици се навикавају на класичну, квалитетну, лепу музику. Такође, ова област подстиче неговање народне традиције, отвара врата интернационалним вредностима и ствара пријатно расположење. Ученици уче да разликују тонске боје (гласове и инструменте), да уоче различит темпо и динамику, различита расположења на основу изражајних елемената, као и композицију коју су раније слушали, при чему се у сврху препознавања користе карактеристични одломци. Основни циљ је да се ученици оспособе да уоче вредност и улогу музике у свакодневном животу. Композиције заступљене у трећој области су:

- Химна „Боже правде”
- Српкиња
- Антилопе
- Корњаче
- Радмилино коло
- Чочек
- Химна Светом Сави
- Кенгури
- Акваријум
- Поворка патуљака
- Јутро
- Наполитанска песма
- Менует
- Игра пилета у љусци од јајета

Четврта област: Кренимо у музичко стварање

Ритмичким и звучним ефектима креирамо једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи притом различите изворе звука (глас, тело, дечје инструменте, Орфов инструментаријум).

Покрете креирамо уз музику коју певају или слушају ученици (Радмилино коло, Чочек, Менует, Српкиња, Поворка патуљака, Наполитанска песма, Игра пилета у љусци од јајета).

Ученике треба непрекидно мотивисати да смишљају музичка питања и одговоре,

подстицати и оспособљавати за израду ритмичких и мелодијских допуњалки... Мелодијске допуњалке са потписаним текстом воде нас у компоновање и састављање мелодије од понуђених двотактних мотива.

Уз употребу добре методе и уз сигурне кораке у раду, што се приликом коришћења добро конципираних уџбеника постиже праћењем дидактичких упутстава аутора, ученици се осамостаљују и стичу самопоуздање и за веће стваралачке подухвате.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставни предмет: Музичка култура

Школа: _____

Разред и одељење: _____

Наставник: _____

Редни број наставне теме	Назив наставне теме	Број часова		
		за обраду	за друге типове часова	укупно
I	ОСНОВИ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ – ПЕВАЊЕ	8	5	13
II	ОСНОВИ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ – СВИРАЊЕ	6	6	12
III	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	3	2	5
IV	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	3	3	6
		20	16	36

Предлог годишњег плана рада

1.	<p>„Чаробни свет музике”</p> <ul style="list-style-type: none"> – певање песме „На слово на слово” или „Сол ми дај” – упознавање ученика са градивом предмета музичка култура за четврти разред, радним уџбеником и компакт-диском – слушање музике („Српкиња”) 	обрада, комбинован
2.	<p>Обнављање научених песама по избору ученика</p> <ul style="list-style-type: none"> – обнављање теорије: звук и тон, нота, пауза, такт, двочетвртинско тактирање – праћење дидактичких корака у уџбенику и обнављање појмова: линијски систем, виолински кључ, тонови, трајање тонова, трајање паузе, такт, тактица, двочетвртинско тактирање, дуги и кратки тонови – извођење ритмичких и мелодијских вежби из уџбеника уз тактирање 	утврђивање, комбинован
3.	<p>„Садила сам босиљак”</p> <ul style="list-style-type: none"> – текст ради мотивисања ученика – обрада песме по слуху – ученици пишу трећу строфу, а затим је и певају – слушање музике („Корњаче” – Камил Сен-Санс) 	обрада, комбинован
4.	<p>Обрада песме по запису („Јесен”)</p> <ul style="list-style-type: none"> – вокализе – обрада песме према запису („Јесен”) – израда дидактичких корака у уџбенику – свирање и певање песме 	обрада, комбинован
5.	<p>Темпо, динамика</p> <ul style="list-style-type: none"> – певање песме „Јесен” – обрада темпа и динамике – примена стеченог знања на песни „Јесен” – слушање музике („Боже правде” – текст Ј. Ћорђевић, музика Д. Јенко) 	обрада, комбинован
6.	<p>Обрада тактирања – трочетвртински такт</p> <ul style="list-style-type: none"> – обрада бројалице „Теледу, теледу...” – обнављање бележења разломака – обрада трочетвртинског тактирања – увежбавање тактирања (бројалица „Трешњице”) 	обрада, комбинован

7.	<p>Обрада тона ла</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање помоћу наменске песме „Рођенданска” – обнављање знања о виолинском кључу, линијском систему, нотама – обрада тона ла помоћу песме „Лазара мајка грдила” – анализа песме (врста песме, темпо, такт, почетни тон...) – свирање тонова у распону до–ла – слушање музике („Акваријум” – Камидј Сен-Санс) 	обрада, комбинован
8.	<p>Солмизација</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање (вокализе) – обнављање градива о тоновима до–ла – певамо песме солмизацијом („Срећа ћака првака” – музика и текст Г. Илић, „Рођенданска песма” – непознати аутор – самовредновање 	утврђивање, комбинован
9.	<p>Солмизација 2</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање помоћу наменских песама („Срећа ћака првака” и „Рођенданска песма”) – певамо песме солмизацијом („Ситна је киша падала” – народна песма из Шумадије и „Разгранала грана јоргована” – народна песма) – свирање на мелодијским и ритмичким инструментима 	утврђивање, комбинован
10.	<p>„Радмилино коло”</p> <ul style="list-style-type: none"> – слушање „Радмилиног кола” – прављење кореографије за „Радмилино коло” и извођење најуспешније – припремање концерта за родитеље, на којем ћемо певати, свирати и играти 	обрада, комбинован
11.	<p>Додавање тачке</p> <ul style="list-style-type: none"> – слушање музике („Спустила се густа магла”) – бележење нота са продуженим трајањем (четвртина са тачком и половина са тачком) – вежбање записа нотног трајања – израда ритмичке допуњалке 	обрада, комбинован
12.	<p>Обрада песме по слуху „Ој, дуледу, дуледу”</p> <ul style="list-style-type: none"> – вокализе – обрада песме по слуху – илустрација песме – певање песама о зими и зимским чаролијама по избору ученика 	утврђивање, комбинован

13.	<p>Обрада песме „Ко удара тако позно”</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање (вокализе) – обрада песме „Ко удара тако позно” – заједничко извођење песме уз музичку подлогу са компакт-диска – рад на ритмичким допуњалкама 	обрада, комбинован
14.	<p>Свирање на мелодијским и ритмичким инструментима</p> <ul style="list-style-type: none"> – обнављање договора везаног за свирање – свирање на мелодијским и ритмичким инструментима свих научених песама, уз самовредновање – слушање музике („Антилопе” – Камиј Сен-Санс) 	систематизација
15.	<p>Знакови за понављање: прима волта и секунда волта</p> <ul style="list-style-type: none"> – слушање песме „Трешњице” – обрада знакова за понављање на запису песме „Трешњице” – обрада песме према запису – слушање музике („Игра пилета у љусци од јајета” – Модест Мусоргски) 	обрада, комбинован
16.	<p>Новогодишња ревија вокално-инструменталних група</p> <ul style="list-style-type: none"> – обнављање вокализа уз помоћ инструмената и мелодијских вежби – ученици певају и свирају научене песме – слушање музике („Чочек”) 	вредновање, комбинован
17.	<p>Корона</p> <ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху („Бумбар делипар”) – обрада короне – проналажење записа у којима се јавља корона – слушање музике („Химна Светом Сави” – Корнелије Станковић) 	обрада, комбинован
18.	<p>Научимо четворочетвртински такт</p> <ul style="list-style-type: none"> – обнављање двочетвртинског и трочетвртинског тактирања – обрада четворочетвртинског такта (надовезивање на знање о другим врстама тактирања) – увежбавање покрета руку током стварања стихова (покушаћемо да заједнички напишемо стихове) – писање мелодије у четворочетвртинском такту за створене стихове 	обрада, комбинован

19.	<p>Обрада тона си</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање помоћу наменске песме „Лазара мајка грдила” – обрада тона си уз помоћ песме „Синоћ мајка оженила Марка” – свирање тонова у распону до–си – праћење и израда дидактичких упутстава у уџбенику (вежбање тактирања, ритмичке и мелодијске вежбе) 	обрада, комбинован
20.	<p>Обрада песме по запису „Поклон за Сергеја”</p> <ul style="list-style-type: none"> – обнављање песме кроз распевавање („Синоћ мајка оженила Марка”) – обрада песме по запису „Поклон за Сергеја” – праћење и израда дидактичких упутстава у уџбенику 	обрада, комбинован
21.	<p>Додола</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање помоћу наменске песме „Ми идемо преко поља” – обрада народне обредне игре „Додола” – неговање народних обичаја и традиције – играње уз опонашање додола 	утврђивање, комбинован
22.	<p>Ритмичке и мелодијске вежбе</p> <ul style="list-style-type: none"> – вокализе – певање у одељенском хору песама „Поклон за Сергеја” и „Синоћ мајка оженила Марка” – певање и свирање ритмичких и мелодијских вежби – ритмичке и мелодијске допуњалке – слушање музике („Поворка патуљака” – Едвард Григ) 	вредновање, комбинован
23.	<p>Обрада песме по слуху „Веверица”</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање – вокализе бр. 3, 5 и 9 – обрада песме „Веверица” (текст Х. фон Фалерслебен, препев Ј. Ј. Змај, музика Г. Илић) – одељенски хор изводи научену песму 	обрада, комбинован
24.	<p>Научимо тон до²</p> <ul style="list-style-type: none"> – праћење и израда дидактичких упутстава у уџбенику – обрада свих ритмичких и мелодијских вежби уз тактирање из уџбеника – слушање музике („Јутро” – Едвард Григ) 	обрада, вредновање
25.	<p>Такмичење у тактирању и певању ритмичких и мелодијских вежби</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање помоћу песама по избору ученика – ученици сами или у паровима (по свом избору) изводе ритмичке и мелодијске вежбе из уџбеника уз тактирање 	вредновање, комбинован

26.	<p>Це-дур лествица, ступањ, степен</p> <ul style="list-style-type: none"> – распевавање – одељенски хор изводи песму „Веверица” – учење теорије – праћење и израда дидактичких упутстава у уџбенику – учење песме „Полустепен” 	обрада, комбинован
27.	<p>Интервал</p> <ul style="list-style-type: none"> – вокализе – обрада песме „Има једна Марија” по слуху – учење теорије о интервалима – певање песме о интервалима – праћење дидактичких упутстава у уџбенику – хорско извођење научене песме 	утврђивање, комбинован
28.	<p>Обнављање гравива – музичка теорија</p> <ul style="list-style-type: none"> – разговор о предмету – термини и значења (ученици једни другима постављају питања – ко погоди, поставља питање) – одељенски хор изводи песме „Веверица”, „Има једна Марија” и „Поклон за Сергеја” 	утврђивање, комбинован
29.	<p>„Ближи се, ближи лето”</p> <ul style="list-style-type: none"> – вокализе – обрада песме по слуху – илустрација песме – слушање музике („Менует” – Волфганг Амадеус Моцарт) 	обрада, комбинован
30.	<p>Мелодијске и ритмичке допуњалке</p> <ul style="list-style-type: none"> – хорско одељенско певање песме „Ближи се, ближи лето” – попуњавање мелодијских и ритмичких допуњалки из уџбеника – рад по групама на хамеру – презентовање резултата 	утврђивање, комбинован
31.	<p>Композитори и њихова дела</p> <ul style="list-style-type: none"> – организовани у групе, ученици припремају реферате о композиторима (Моцарт, Сен-Санс, Чајковски, Григ), пета група пише о ауторки наших уџбеника и њеним композицијама, а шеста о композицијама које називамо народним – читање реферата – слушање изабраних композиција наведених аутора 	утврђивање, комбинован

32.	<p>Свирање обрађених песама по нотном тексту</p> <ul style="list-style-type: none"> – договор о раду – свирање песама обрађиваних по нотама у текућој школској години, уз самовредновање – слушање музике („Наполитанска песма” Петар Иљич Чајковски) 	систематизација
33.	<p>Компоновање на задате текстове</p> <ul style="list-style-type: none"> – читање мотивационих песама – компоновање мелодија на задате текстове – записивање композиција добијених помоћу комбинација – наставник свира одељенску композицију 	утврђивање, комбинован
34.	<p>Свирање песама из додатка за радознале</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Трешњице” – „Бумбар делипар” – самовредновање усвојености градива и начина свирања 	утврђивање, комбинован
35.	<p>Свирање песама из уџбеника за трећи и четврти разред</p> <ul style="list-style-type: none"> – ученици сами бирају песму – увежбавање – припремање нумере – свирање – увежбавање – самовредновање и разговор о наступу за крај школске године 	систематизација
36.	<p>Генерална проба концерата</p> <ul style="list-style-type: none"> – концерти се изводе за крај школске године (за родитеље и госте) и за будуће ђаке прваке и њихове родитеље – писање поруке за учитељицу: Шта је за мене музика? 	систематизација

МЕСЕЧНИ ОПЕРАТИВНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Школска _____ година
 Назив предмета: Музичка култура
 Месец: септембар

Разред: четврти
 Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
1.	„Чаробни свет музике” Упознавање ученика са градивом предмета музичка култура за четврти разред, радним уџбеником и компакт-диском	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике	компакт-диск за трећи разред, радни уџбеник и компакт-диск за четврти разред	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
2.	Обнављање научених песама по избору ученика	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	демонстративна, дијалoшка, певање, слушање музике	компакт-диск за трећи разред, предмети у учионици помоћу којих је могуће произвести звук и тон	српски језик, физичко васпитање, ликовна култура
3.	Обрада песме по слуху „Садила сам босиљак”	обрада, комбинован	фронтални, индивидуални, дескриптивни, интерпретативни	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна	музички инструменти, нотна или обична табла, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, ликовна култура, природа и друштво
4.	Обрада песме по запису „Јесен”	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна	инструмент, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска	српски језик, ликовна култура, природа и друштво

Школска _____ година
Назив предмета: Музичка култура
Месец: октобар

Разред: четврти
Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
5.	Темпо, динамика	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	монолошка, дијалoшка, демонстративна, дескриптивна, слушање музике	инструмент, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
6.	Обрада тактирања – трочетвртински такт	обрада, комбинован	фронтални, у пару, индивидуални	вербална, демонстративна, дескриптивна	радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска	српски језик, математика, физичко васпитање
7.	Обрада тона ла	обрада, комбинован	фронтални, индивидуални, интерпретативни	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна	радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска, инструмент	српски језик, ликовна култура, природа и друштво
8.	Солмизација	утврђивање, комбинован	фронтални, у пару, индивидуални	вербално- демонстративна, певање, свирање, слушање музике	радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска, инструмент	српски језик, ликовна култура, природа и друштво

Школска _____ година
Назив предмета: Музичка култура
Месец: новембар

Разред: четврти
Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
9.	Солмизација	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	демонстративна, певање, слушање музике	радни уџбеник, компакт-диск, музички инструменти	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
10.	„Радмилино коло“	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	демонстративна, певање, слушање музике, извођење покрета	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, математика, физичко васпитање
11.	Додавање тачке	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	дијалогска, демонстративна, дескриптивна	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, ликовна култура
12.	Обрада песме по слуху „Ој, дуледу, дуледу“	утврђивање, комбинован	фронтални, у пару, индивидуални	демонстративна, певање, свирање, слушање музике, дескриптивна	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, ликовна култура

Школска _____ година
 Назив предмета: Музичка култура
 Месец: децембар

Разред: четврти
 Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
13.	Обрада песме „Ко удара тако позно”	обрада, комбинован	фронтални, индивидуални	радни уџбеник, компакт-диск, музички инструменти	инструмент, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
14.	Свирање на мелодијским и ритмичким инструментима	систематизација	фронтални, групни, индивидуални, у пару	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска	српски језик, математика, физичко васпитање
15.	Знакови за понављање: прима волта и секунда волта	обрада, комбинован	фронтални, индивидуални, у пару	радни уџбеник, компакт-диск, музички инструменти	радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска, инструмент	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
16.	Новогодишња ревија вокално-инструменталних група	вредновање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални, у пару	певање, демонстративна, свирање, слушање музике	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, математика, физичко васпитање, природа и друштво

Школска _____ година
Назив предмета: Музичка култура
Месец: јануар

Разред: четврти
Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
17.	Корона	обрада, комбинован	фронтални, индивидуални	вербално- -демонстративна, певање, свирање, слушање музике	радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
18.	Научимо четворо- четвртински такт	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	вербално- -демонстративна, певање, свирање	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, ликовна култура, физичко васпитање

Школска _____ година
Назив предмета: Музичка култура
Месец: фебруар

Разред: четврти
Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
19.	Обрада тона си	обрада, комбинован	фронтални, индивидуални	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, ликовна култура природа и друштво
20.	Обрада песме по запису „Поклон за Сергеја”	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	слушање музике, вербално- -демонстративна, певање, свирање	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
21.	Додола	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални, у пару	слушање музике певање, свирање	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, математика, физичко васпитање; природа и друштво
22.	Ритмичке и мелодијске вежбе	вредновање, комбинован	фронтални, индивидуални	слушање музике, певање, свирање	радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, ликовна култура; математика

Школска _____ година
Назив предмета: Музичка култура
Месец: март

Разред: четврти
Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
23.	Обрада песме по слуху „Веверица”	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	слушање музике, певање, свирање	радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
24.	Научимо тон до²	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	слушање музике, певање, свирање	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, математика, ликовна култура
25.	Такмичење у тактирању, певању ритмичких и мелодијских вежби	обрада, комбинован	фронтални, индивидуални	слушање музике, певање, свирање	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, физичко васпитање, математика
26.	Це-дур лествица, ступањ, степен	обрада, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	слушање музике, певање, свирање, дескриптивна	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска	српски језик, ликовна култура

Школска _____ година
Назив предмета: Музичка култура
Месец: април

Разред: четврти
Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
27.	Интервал	обрада, комбинован	фронтални, индивидуални	слушање музике, певање, свирање	радни уџбеник, компакт-диск, музички инструменти	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
28.	Обнављање градива – музичка теорија	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна, слушање музике	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
29.	„Ближи се, ближи лето”	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	дијалoшка, демонстративна, илустративна, слушање музике	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
30.	Мелодијске и ритмичке допуњалке	система- тизација	фронтални, индивидуални	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна, слушање музике	радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, ликовна култура

Школска _____ година
Назив предмета: Музичка култура
Месећ: мај

Разред: четврти
Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месећ:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
31.	Композитори и њихова дела	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	слушање музике, вербално-демонстративна, наративна	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск, компјутер, енциклопедије	српски језик, математика, природа и друштво
32.	Свирање обрађених песама по нотном тексту	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	вербално-демонстративна, певање, свирање	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, математика, физичко васпитање
33.	Компоновање мелодија на задате текстове	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
34.	Свирање песама из додатка за радознале	утврђивање, комбинован	фронтални, групни, индивидуални	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска	српски језик, математика, физичко васпитање

Школска _____ година
Назив предмета: Музичка култура
Месец: јун

Разред: четврти
Недељни фонд часова: 1

Оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец:

Редни број часа	Назив наставне јединице	Тип часа	Облик рада	Наставне методе	Наставна средства	Корелација
35.	Свирање песама из додатка за радознале	систематизација	фронтални, групни, индивидуални	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, математика, физичко васпитање, природа и друштво
36.	Генерална проба концерата	систематизација	фронтални, у пару, групни, индивидуални	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск	српски језик, математика, физичко васпитање, природа и друштво

СТАНДАРДИ УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА

Када је у питању четврти разред основне школе, стандарди ученичких постигнућа су дефинисани кроз циљеве и резултате који би требало да буду постигнути на крају овог образовног циклуса.

Стандарди и исходи, о којима се тренутно расправља, донесени су за крај основношколског образовања и односе се на три нивоа: основни, средњи и напредни. Сваки ниво се бави резултатима везаним за следеће музичке области: ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ, СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ, МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ и МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО.

Навешћемо знања и вештине којима ученици треба да овладају на **ОСНОВНОМ НИВОУ**.

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области знање и разумевање ученик/ученица уме да:

- препозна основне елементе музичке писмености;
- препозна основне музичке инструменте.

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области слушање музике ученик/ученица уме да на основу слушања музичких примера именује:

- извођача композиције (солиста, хор, оркестар);
- инструменте који изводе композицију;
- основне музичке жанрове.

3. МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области музичко извођење ученик/ученица уме да:

- пева једноставне дечје, народне или популарне композиције;
- изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на барем једном инструменту.

4. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У овој области ученик/ученица уме да:

- направи музичке инструменте користећи предмете из окружења;
- осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела;
- изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима.

Следе описи ученичких знања и вештина на **средњем нивоу**.

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области знање и разумевање ученик/ученица уме да анализира повезаност:

- музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером);
- знакова музичке писмености са начином извођења ритмичке или мелодијске вежбе, као и записа неког музичког комада;
- облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области слушање музике ученик/ученица уме да:

- опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, динамике...);
- препозна структуру одређеног музичког жанра.

3. МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области музичко извођење ученик/ученица уме да:

- пева песме по слуху и солмизацијом;
- свира на дечјим музичким инструментима научене као и друге песме које му/јој се допадају.

4. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области музичко стваралаштво ученик/ученица уме да:

- искористи познавање основа музичке писмености за све врсте музичког изражавања (писање ритмичких, мелодијских вежби, компоновање, музицирање).

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу**.

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области знање и разумевање ученик/ученица:

- зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела;
- разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора;
- критички и аргументовано образлаже свој суд.

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области слушање музике ученик/ученица:

- уме да анализира пример који слуша и открије везу опажајних карактеристика са контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора;
- стиче навику слушања озбиљне музике – она прија јер ствара добро, позитивно расположење.

3. МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области музичко извођење ученик/ученица уме да:

- изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.

4. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области музичко стваралаштво ученик/ученица уме да:

- осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте;
- импровизује мелодије на задани текст.

ХОРИЗОНТАЛНА, ВЕРТИКАЛНА И ДИЈАГОНАЛНА КОРЕЛАЦИЈА

Музичко образовање не само да непосредно доприноси развоју музикалности код ученика, већ и обликује естетске критеријуме и вредности, као и унутрашњи емоционални свет ученика. Оно је веома значајно за развој интелектуалних способности и виших менталних когнитивних функција. Доказано је да музика позитивно утиче на успех ученика у школи. Резултати новијих истраживања о повезаности психофизичког развоја ученика и музике наглашавају важност музичког образовања за емотивни, физички и когнитивни развој детета (сарадња између десне и леве хемисфере мозга), укључујући и развој личног идентитета. Музика утиче на ученике тако што покреће бројне емоционалне процесе који делују и на ученичко ангажовање у другим предметима. Музика опушта и помаже у елиминисању последица стреса. Она може бити средство за интегрисање ученика са посебним потребама у редовне школе. Укратко: користећи музику можемо створити позитивно радно окружење у школи.

Када говоримо о психолошком феномену, музику можемо упоредити са говором будући да се користе као средства комуникације. Музика настоји да буде експресивна и у исто време разумљива. Она је знатно апстрактнији облик комуникације од говора, па ипак може бити моћнија од њега. Да бисте могли замислити музику, разумети њен говор и бити у стању да га репродукујете, музику треба третирати на исти начин као и матерњи језик током општег образовања. Истраживања педагошке праксе показују да је музика у школама (примарним и секундарним) често у неравноправном положају у односу на друге предмете, али да су елементи музичке културе имплементирани у све предмете као мотивација или за обраду дате наставне јединице.

Ученици у нижим разредима основне школе свет око себе посматрају и доживљавају као јединствену целину, непосредно и синтетички. То пружа низ разноврсних могућности да се у оквиру разредне наставе изврши корелација различитих наставних предмета, области и садржаја.

Тематски садржаји у програмима предмета у разредној настави личе на потку ткања, где шаре представљају тематске целине, а редови дневне активности, које су логички корелативно спојене.

Да појаснимо термин корелација. Релација је однос између неких, одређених предмета (величина, веза, заједничке тачке, контакти...). Префикс ко- често означава спајање, друштво... Корелација се тако може дефинисати као суоднос, узајамна зависност, повезаност у хармоничну целину.

У настави музичке културе, у већини тематских целина заступљена је хоризонтална, вертикална и дијагонална повезаност градива.

Очигледно је да је, поред српског језика, музичка култура најкорелативнији предмет будући да ступа у корелацију са већим бројем обавезних и изборних предмета, као што су српски језик, ликовна култура, свет око нас, природа и друштво, физичко васпитање, математика, веронаука, народна традиција, чувари природе, грађанско васпитање...

Адекватан избор композиција чини музичку културу веома имплементираним и животном применљивим предметом.

Као пример ове, линеарне корелативности узећемо српски језик и природу и друштво и могућност мотивационог или наменског коришћења неке од песама и композиција које се у четвртој разреду обрађују у оквиру предмета музичка култура.

Наставне теме у оквиру предмета српски језик у четвртој разреди	Корелативне песме
Мирише јесен	Јесен, Спустила се густа магла, Ситна је киша падала
Три сам земље прелазио...	Поклон за Сергеја, Веверица, Ушо меда у дућан
Њихова дела нас снаже	Химна „Боже правде”, Српкиња, Химна Светом Сави
Снежни траг	Ој, дуледу, дуледу...
Као златно јагње	Химна Светом Сави
У земљи чуда	Антилопе, Корњаче, Радмилино коло, Чочек, Поворка патуљака, Менует, Игра пилета у љусци од јајета
Ко у гори цвеће шарено	Садил сам босиљак, Разгранала грана јоргована
Пролећни немир	Трешњице, Бумбар делипар, Има једна Марија
Бескрајна прича	Рођенданска песма, Акваријум
Наджњева се	Додола, Ближи се, ближи лето

Наставне теме у оквиру предмета природа и друштво у четвртој разреди	Корелативне песме
Моја домовина – део света	Химна „Боже правде”, Српкиња, Химна Светом Сави, Антилопе, Корњаче, Радмилино коло, Чочек, Поворка патуљака, Менует, Игра пилета у љусци од јајета, Акваријум
Истражујемо природне појаве	Јесен, Спустила се густа магла, Ситна је киша падала, Антилопе, Корњаче, Ој, дуледу, дуледу...
Рад, енергија, производња и потрошња	Садил сам босиљак, Разгранала грана јоргована, Трешњице, Бумбар делипар
Сусрет са природом	Јесен, Спустила се густа магла, Ситна је киша падала, Веверица, Ушо меда у дућан, Антилопе, Корњаче, Игра пилета у љусци од јајета
Назад у прошлост	Химна „Боже правде”, Српкиња, Химна Светом Сави, Синоћ мајка оженила Марка, Лазара мајка грдила

Када је реч о вертикалној и дијагоналној корелацији, још је већи спектар могућности за примену садржаја музичке културе у различитим предметима: српски језик, природа и друштво, ликовна култура, чувари природе... Лако се може пронаћи песма која ће у час унети ведрину, радни елан, отворити нове идеје... Неки од предлога су: Заклео се бумбар у цвет и у мед, Ћопави комарац, Иду, иду мрави, Мој мали бели пас, Маца Кет, Ујка Паја има фарму, Пачја школа, Кроз двориште јуче..., Магаренце Њако, Кочија, Снела кока јаје, Он је добар до те мере, Имам јагње малено, Једна је овца грдила овна, Вуче, вуче, бубо лења, Разболе се лисица, Питала деца медведа Брунда, На слово, на слово, Ишли смо у Африку, Узо дечак један штап, Боц, боц иглицама, Узо мајмун стари огледало неко, Телефонијада, Миш је добио грип...

Ауторка уџбеника „Чаробни свет музике” је од свог професора Златана Вауде наследила теорију о вишезначној корисности вокализа, коју сада успешно оживљава кроз своје уџбенике и рад и коју је успешно имплементирала у своју методу за докторску дисертацију. (Ево једне занимљивости везане за распевавање. Распевавамо се користећи самогласнике, али не редом (а, е, и, о, у), већ почињемо од самогласника у, који је најдубљи, па се гласови сами сложе по боји. О је такође дубок самогласник, тако да се пева други. А се пева у средини и представља природну боју гласа, коју смо већ прилагодили осталим гласовима, е је виши тон и пева се након а, док се и пева као последњи тон јер је највиши. Оваквим распевавањем се и гласови у хорском певању брже и природније уједначавају.)

Надовезаћу на ову теорију још једно размишљање о корелативности. Када тако распоредимо гласове у, о, а, е, и, добијамо пет елемената, пет самогласника, при чему сваки од њих има своју звучну висину, свој тон који му је додељен.

То нас подсећа на чињеницу да и међу бојама постоји тонска хијерархија. Чиста боја, без примесе беле или црне, има природно светлији тон од друге. У светлосном низу спектралних боја љубичаста је најтамнија, а затим долазе плава, црвена и зелена, које су на истој светлосној удаљености. После ових боја следи наранџаста, а најсветлија је жута. С тим у вези, постоји пет тонских елемената који одговарају и бојама и самогласницима. Можемо их повезати на следећи начин:

у са љубичастом

о са плавом

а са црвеном или зеленом

е са наранџастом

и са жутом.

Могућности повезивања пружају се у недоглед (уместо врсте боје може се посматрати пет тонова исте боје или густина раствора тих боја итд.).

Овај корелативни низ можемо пренети и у простор и повезати га са вежбама карактеристичним за часове физичког васпитања: најдубљи тон заменимо чучњем, највиши скоком, а међуфазе сами осмислите. Или, изабрати различите положаје тела, не само по висини, већ и по дубини кретања, укључујући и разне положаје руку и ногу, а затим све то варирати на више начина.

Предлози наставних техника и метода

Према важећем Правилнику о наставном плану и програму за четврти разред основног образовања и васпитања, значајно место у предмету музичка култура има певање песама. Чињеница да је певање најприступачнији вид музичког извођења условљава то да ученици кроз овај облик рада знатно лакше и боље савладавају већи део програма из музичке културе. У ужем образовном смислу ученици кроз певање песама усвајају основе музичке писмености (називе тонова, тонске висине, трајање тонова, кретање мелодије, ознаке за темпо и динамику), док у ширем смислу усвајају основе хорског певања (положај тела током певања, певачко дисање, дикција, уједначавање боје вокала, уједначавање боје током целог регистра) и проширују знања из других предмета (српски језик, математика, свет око нас, ликовна култура, физичка култура, веронаука, страни језици).

Један од најзначајнијих услова при избору песме јесте њен обим. Пракса је досад показала да велики значај има композиција чији обим одговара обиму гласа већине ученика у одељењу будући да се деца у тој ситуацији осећају сигурно, како у погледу интонације и динамике, тако и у погледу интерпретације. Осим о обиму – амбитусу, требало би увек водити рачуна и о тоналитету у којем је песма написана. Наиме, на основу литературе може се закључити да има песама које су компоноване у не тако великом обиму, али лествица у којој је песма написана не одговара распону дечјих гласова. У том случају композиција би се морала транспоновати.

Значајну улогу при избору репертоара за одељенско певање имају метро-ритмичке и мелодијске карактеристике песме. С обзиром на то да се песма бира у складу са наставним програмом, требало би ипак имати на уму неколико упутстава. Наиме, било би веома пожељно бирати логичне и певљиве мелодије у којима се тонови крећу претежно поступно, без честих мелодијских скокова, а избегавати песме које имају већи број дужих нотних вредности и теже ритмичке фигуре.

Већ је речено да је за правилан избор песама везана и примена дидактичких принципа. Досад је указано на принципе доступности, савремености и активног учествовања ученика у процесу учења, а требало би нагласити и принципе поступности и економичности. Код принципа поступности морају се имати на уму три правила:

- 1) од познатог ка непознатом,
- 2) од лакшег ка тежем и
- 3) од ближег ка даљем.

Зато се школска година увек започиње композицијама које су лакше за обраду, а потом би следио веома опрезан и постепен прелаз ка песмама са тежим захтевима како би ђаци били сигурни у своје могућности. На крају школске године организовала би се демонстрација знања стеченог једногодишњим радом. На овом путу обуке веома је важно поштовање дидактичког принципа економичности, који се огледа у повезивању, како градива музичке културе, тако и градива осталих предмета.

У спровођењу методологије обраде песме по слуху велику помоћ би могла да пружи следећа шема:

УВОДНИ ДЕО:

– распевавање и стварање атмосфере за учење нове песме

ЦЕНТРАЛНИ ДЕО:

- наставникова интерпретација нове песме или слушање са компакт-диска
- усвајање текста и ритмичко-мелодијске основе
- увежбавање тежих ритмичко-мелодијских места
- давање упутстава у погледу интерпретације

ЗАВРШНИ ДЕО:

– заједничко, одељенско извођење песме уз инструменталну пратњу.

За сам почетак вокалног образовања у четвртом разреду узима се вокализа на једном тону. Први тон се изводи затворених уста (бока кјуза), а остали уз употребу самогласника.

Пример бр. 1

Следећи корак представља рад на кратком мелодијском мотиву који обрађује секундно кретање у обиму секунде. Ова вокализа се изводи на неутралном слогу или употребом појединих самогласника.

Пример бр. 2

Стандардним вокализама могла би се придодати и вокализа која обрађује постепено узлазно и силазно мелодијско кретање у обиму терце. Вокализа може да се изводи на неутралном слогу или коришћењем појединих самогласника.

Пример бр. 3

Поступно узлазно и силазно кретање у обиму кварте вежба се помоћу вокализе бр. 4 на неутралном слогу или употребом појединих самогласника.

Пример бр. 4

Стандардна вокализа која обрађује скок кварте узлазно и силазно дата је у примеру бр. 5. Вокализа се изводи на неутралном слогу или коришћењем појединих самогласника.

Пример бр. 5

Вежбама које решавају проблеме поступног узлазног и силазног кретања придружује се и стандардна вокализа која је у обиму квинте. Вежба се изводи на неутралном слогу или употребом појединих самогласника.

Пример бр. 6

Терцно узлазно и терцно силазно кретање решава вокализа бр. 7. И ову вокализу би требало певати на неутрални слог или уз употребу појединих самогласника.

Пример бр. 7

Вежбање дурског трозвука узлазно и силазно остварује се коришћењем вежбе под редним бројем 8. Вокализа се изводи на неутралном слогу или употребом појединих самогласника.

Пример бр. 8

Да би ученици проширили обим гласа и мелодијски савладали поступно кретање од првог до шестог ступња, потребно је радити на стандардној вокализацији која је дата под редним бројем 9. Вокализа се изводи на неутралном слогу или коришћењем појединих самогласника.

Пример бр. 9

Комбинација дурског трозвука и велике секунде навише и наниже уз употребу неутралног слога или појединих самогласника остварује се применом стандарне вокализације под редним бројем 10.

Пример бр. 10

Наменске вокализације су други вид вокалног образовања ученика. То су краћи мелодијски мотиви у којима се налазе одређени мелодијски проблеми присутни у обради нових песама. Издвајање тих проблема у виду мотива и њихово певање за неколико полустепена навише и наниже омогућавају наставнику да са успехом савлада постављене захтеве.

Рад на вокалној техници неће бити успешан ако се вокализације изводе без примене технике дисања певача. За правилно дисање, као и комплетну поставку гласа, велику улогу има одговарајуће држање тела. Најповољнији је стојећи положај. Овај начин држања тела изискује одређени напор, па се зато комбинује са седећим положајем. И код једног и код другог начина најважније је да кичмени стуб буде прав како би дијафрагма имала чврст ослонац и могла правилно да функционише.

Такође, важан је положај рамена и руку. Само код природног положаја рамена руке могу опуштено стајати уз тело. Код неправилних положаја (држања руку иза леђа, заба-

цивања рамена уназад...) губи се еластичност грудних мишића и онемогућава правилан рад дијафрагме, а самим тим и правилно дисање. Посебну пажњу треба обратити и на опуштеност мускулатуре лица и ларинкса. Природан положај тела може се нарушити и неправилним узимањем ваздуха, а последица тога је подизање рамена. Због тога би ученицима требало демонстрирати правилно узимање ваздуха, приликом којег рамена остају у непромењеном положају, док се трбушни зид избочи напред, а он затим са собом повлачи плућна крила. Треба напоменути и то да се ваздух може узимати двојачко, али да је дисање кроз нос естетски и хигијенски боље. На тај начин ваздух се пречишћава, загрева и влажи.

Када су ученици вокално припремљени, прелази се на прву фазу обраде песме по слуху. Она започиње наставниковом интерпретацијом нове песме. Ово је врло битно за сам процес учења. Наиме, ако наставник изражајно отпева нову композицију уз адекватну пратњу, сигурно је да ће успети да заинтересује децу за њено усвајање. Уколико учитељ(ица) не користи инструмент, препоручује се употреба компакт-диска који прати уџбеник и на којем се налазе све песме које се обрађују, као и све музичке подлоге.

Приликом учења непознате песме полази се од литерарног текста који је дат у радном уџбенику, што знатно олакшава учење. У фази учења текста ученици у великој мери усвајају и ритам, тако да би у првој фази рада више простора требало дати савладавању мелодије. Мелодија се учи по фразама, и то тако што сваку од њих најпре отпева наставник, а затим ученици понове. У зависности од тежине, фраза се понавља све док се стих не савлада.

Након прихватања текста, ритма и мелодије може се прећи на другу фазу рада – увежбавање тежих мелодијских и ритмичких места. Разним вештим комбинацијама наменских вокализа и усмених мелодијских диктата развићемо такмичарски дух и поновити фразе онолико пута колико је потребно.

Последња фаза у обради песме везује се за саму интерпретацију. У њој би ученици требало да сазнају којим музичким елементима могу да одсликају литерарни текст. Као најпогоднији елементи издвајају се темпо и динамика. Када је у питању темпо, анализом литерарног текста ученици ће га, чак и уколико нема одговарајућег знака, осетити. Међутим, у млађим разредима проблем ствара динамика будући да су деца навикла на гласну музику, па ће покушати и да је наметну, што свакако не одговара њиховим нежним гласовима, склоним промуклости. Зато се у свим песмама за ученике млађих разреда предлаже распон динамике од пијанисимо до мецофорте.

Обрада песме преко нотног текста састоји се из две фазе. Прва фаза почиње теоријском анализом песме, чији се нотни пример налази у свесци, али је написан и на хамеру. Анализа обухвата утврђивање тоналитета, такта, темпа, али и других ознака, као што су знаци за динамику, репетицију, затим уочавање прима и секунда волте и сл.

Следећи корак у савладавању песме јесте обрада ритмичке основе. Пре самог извођења ритма дечју пажњу би требало усмерити на уочавање ритмичких вредности које се налазе у вежби. Уколико се у композицији појави ритмичка фигура која ученицима није јасна, ту ритмичку групу треба издвојити и посебно вежбати. Након савладаног програма вежба се може изводити на два начина: неутрални слог и парлато. Ако је ритмичка основа песме сложенија, треба употребити оба начина. У том случају, прво се користи неутрални слог, а затим парлато. За добар парлато није довољно само савладати ритам, већ је неопходно и познавање положаја и назива тонова у виолинском кључу. Увежбава се све док ученици не буду у стању да целу вежбу изведу у одговарајућем темпу. У току обраде ритма веома је важно обратити пажњу на ритмичко бројање одговарајућих тонова. У пракси се користе два начина: куцање и тактирање. Оба метода имају предности и недостатака. Куцање је погодно за равномерно бројање основних јединица, док је тактирање

добро због лакшег усвајања врсте такта, као и нагласка у њему. Зато би најбоље било да се ова два начина комбинују. За решавање ритмичких проблема погодније је куцање, док је тактирање пожељно приликом извођења целе вежбе, односно после добро савладаног ритма.

Следећа степеница у обради ритма јесте усвајање мелодије. Пре самог учења мелодије ученике би требало увести у тоналитет песме (певање скале и каденце солмизацијом, извођењем, музички диктати). Следи вежбање песме солмизацијом и, када се вежба савлада ритмички и мелодијски, уводи се текст, који се потписује испод нота. Након тога песма се обрађује корацима као код обраде песме по слуху.

Завршни део обраде песме предвиђа заједничко певање уз инструменталну пратњу или музичку подлогу са компакт-диска.

Предлог за израду 36 припрема за час

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	1. „Чаробни свет музике”
Наредна наставна јединица	Обнављање научених песама по избору ученика
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – упознавање ученика са новим радним уџбеником „Чаробни свет музике”, који ћемо користити током ове школске године – обнављање музичких појмова научених током претходне школске године – понављање градива из претходног разреда – стварање веселе и радне атмосфере на почетку школске године
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	компакт-диск за трећи разред, радни уџбеник и компакт-диск за четврти разред
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – подсећање на народне и уметничке композиције слушане у трећем разреду: – певање, свирање, – обнављање музичке теорије
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – подстицање музичког памћења – подстицање интересовања за уметничку и народну музику – препознавање раније слушаних композиција
Резултати часа – исходи	Ученици су упознати са функционалношћу новог уџбеника и упутствима за његово самостално коришћење. Подсетили смо се основних термина и песама које смо обрађивали у трећем разреду и обновили их.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за трећи разред основне школе</p>

Ток часа

Уводни део часа (15 минута)	Разговор о распусту, добром расположењу и певању и свирању током лета. Ученици у опуштеном разговору именују песме које су најчешће певушили за време летњег распуста и опредељујемо се за једну од њих (уколико су ученици неодлучни, предложимо им да хорски изведемо песму „Сол ми дај” – ако има спремних, можемо организовати и музичку пратњу). Кратко се распевамо одговарајућим вокализацима, а затим певамо изабрану песму.
Главни део часа (15 минута)	У новој школској години пред нама је и нови уџбеник из овог предмета, са истим називом: „Чаробни свет музике”. Ауторка вас подсећа на све знакове за лакше и самостално коришћење уџбеника. Читамо поруку ауторке. Уочавамо основне, логички структуриране делове уџбеника: <ul style="list-style-type: none"> – Певајмо сви: до, ре, ми... – Засвирајмо заједно – Отворимо музичку кутију – Кренимо у музичко стварање – Додатак – за радознале Разговарамо о уџбенику.
Завршни део часа (15 минута)	Послушаћемо неколико композиција које смо учили прошле године, а ви ћете ми рећи њихове називе. Чућемо и песму „Српкиња” композитора И. Бајића са компакт-диска за четврти разред. Како вам се допада песма?
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	2. Обновљање научених песама по избору ученика
Претходна наставна јединица	„Чаробни свет музике”
Наредна наставна јединица	„Садила сам босиљак”
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – обновљање теорије: звук и тон, нота, пауза, такт, двочетвртинско тактирање... – обновљање песама-модела, као и других песама и музичких појмова обрађених током претходне школске године – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености
Наставне методе	демонстративна, дијалoшка, певање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	компакт-диск за трећи разред, предмети у учионици помоћу којих деца могу да произведу звук и тон
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – обновљање теорије – обновљање песама и музичких појмова обрађених током претходне школске године – певање и извођење ритмичких и мелодијских вежби
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – неговање одељенског – хорског певања
Резултати часа – исходи	Обновљена је теорија по дидактичким корацима из уџбеника. Отпевали смо све песме-моделе (до, ре, ми, фа, сол), на које ће се ове године надовезати нове песме и знања.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за трећи разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Распевавање вокализама, вежбе дисања, правилно седење или стајање. Певање песме „Звук и тон” и обнављање теорије.
Главни део часа (20 минута)	Праћење дидактичких корака у уџбенику и обнављање следећих појмова: линијски систем, виолински кључ, тонови, трајање тонова, трајање паузе, такт, тактица, двочетвртинско тактирање, дуги и кратки тонови...
Завршни део часа (10 минута)	Извођење ритмичких и мелодијских вежби из уџбеника уз тактирање.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Наставна тема	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	3. „Садила сам босиљак”
Претходна наставна јединица	Обнављање научених песама по избору ученика
Наредна наставна јединица	Обрада песме по запису „Јесен”
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, индивидуални, дескриптивни, интерпретативни
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху – извођење песме певањем – неговање народне – уметничке композиције – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање и неговање дечјег стваралаштва – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	дијалогска, демонстративна, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, нотна или обична табла, радни уџбеник, компакт-диск

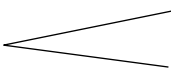
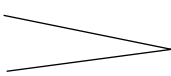
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – рад на проширивању обима гласа – учење песме по слуху – писање наставка песме (једне строфе)
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – неговање уметничких обележја литерарног и музичког стваралаштва – упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа
Резултати часа – исходи	Ученици су оплемењени литерарним и музичким народним стваралаштвом и мотивисани за самостално стваралаштво.
Корелација	српски језик, ликовна култура, природа и друштво
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	<p>Читање и анализа текста „Прича о васпитачу и вртлару”</p> <p>Рад васпитача је сличан раду вртлара који негује различите биљке: једна биљка воли блистав сунчев сјај, друга хладне сенке; једна воли обалу потока, друга сушан планински врх. Једна најбоље успева на пешчаном тлу, друга на масној иловачи. Свакој се мора пружити нега која одговара њеној врсти. У противном биљка не постиже савршенство.</p> <p style="text-align: right;">Абдул Баха</p>
Главни део часа (20 минута)	<p>Вокализе.</p> <p>Обрада песме по слуху.</p> <p>Кораци обраде песме по слуху:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наставник интерпретира песму или се песма пушта са компакт-диска, – обрада литерарног текста, – учење мелодије, – интерпретација песме уз музику са компакт-диска <p>После разговора о занимљивом тексту у уводном делу часа и лепе народне песме, ученици су довољно мотивисани за писање наставка песме (једне строфе). Певање „трећих строфа” песме „Садила сам босиљак”.</p>
Завршни део часа (10 минута)	Слушамо музику „Корњаче” (Камиј Сен-Санс) Краћа анализа доживљаја песме.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	4. Обрада песме по запису „Јесен”
Претходна наставна јединица	„Садила сам босиљак”
Наредна наставна јединица	Темпо, јачина, динамика
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности – проширивање обима дечјег гласа
Наставне методе	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	инструмент, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска
Активности ученика	– распевавање – обрада песме по запису (читање солмизацијом, извођење ритмичких основа, парлато, певање солмизацијом са тактирањем, обрада литерарног текста, певање са текстом, интерпретација) – израда дидактичких корака у уџбенику
Активности наставника	– оспособити ученике за то да препознају, усвоје и примене основне елементе музичке писмености и музичке изражајне елементе
Резултати часа – исходи	Утврдити нивое усвојености музичке писмености, интонације, изражајног певања или свирања. Мотивисати ученике да користе своје могућности и таленат и да уживају у својим успесима.
Корелација	српски језик, ликовна култура, природа и друштво
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”

Ток часа	
Уводни део часа (5 минута)	Вокализе – распевавање
Главни део часа (30 минута)	Краћи мотивациони разговор о јесени Кораци обраде песме по запису: – равномерно читање солмизацијом, без трајања – извођење ритмичких основа уз бројање – парлато читање солмизацијом у ритму тактирања – певање солмизацијом са тактирањем – обрада литерарног текста – певање са текстом – свирање – интерпретација уз пратњу са компакт-диска Израда дидактичких корака у уџбенику
Завршни део часа (10 минута)	Слушање и илустровање песме „Јесен”. Свирање и певање песме.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	5. Темпо, динамика
Претходна наставна јединица	Обрада песме по запису „Јесен”
Наредна наставна јединица	Обрада тактирања – трочетвртински такт
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, демонстративна, дескриптивна, слушање

Наставна средства и потребан материјал	инструмент, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска
Активности ученика	– обнављање и обрада особина тона (динамика, темпо) – певање научених песама са наглашенијим истицањем особина тонова – лепо, уметничко певање
Активности наставника	– проширивање обима дечјег гласа – неговање изражајног певања одељенског хора – развијање музичке писмености
Резултати часа – исходи	Квалитетан, систематичан рад на музичком описмењавању ученика, обрађене особине тона темпо и динамика, што обезбеђује квалитетније, изражајније певање.
Корелација	српски језик, ликовна култура, природа и друштво
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (10 минута)	Вокализе Певање песме „Јесен”
Главни део часа (20 минута)	<p>Јачина извођења композиције или неког њеног дела назива се динамика. Певање или свирање може бити јако, средње јако, средње тихо. Различита јачина се у нотном запису обележава почетним словима италијанских речи:</p> <p>f (forte) = јако p (piano) = тихо mf (mezzoforte) = средње јако mp (mezzopiano) = средње тихо</p> <p>Нови знаци за динамику:</p> <p> (crescendo) постепено појачавање певања и свирања</p> <p> (decrescendo) постепено утишавање певања и свирања</p>

	<p>Темпо је брзина којом се изводи композиција. Он може бити различит, у зависности од садржаја композиције и онога што композитор жели да нам дочара. Темпо има важну улогу у изражавању карактера и осећања. Три основна темпа су спори, умерени и брзи. Обележавају се речима из италијанског језика:</p> <p>спори = <i>adagio</i> (адађо), <i>largo</i> умерени = <i>andante</i>, <i>moderato</i>, <i>allegretto</i> брзи = <i>allegro</i>, <i>presto</i></p> <p>Темпо се означава на почетку нотног записа, изнад линијског система.</p> <p>Хорско певање познатих песама уз ангажованију примену, новонаучене теорије</p>
Завршни део часа (15 минута)	<p>Слушање музике „Боже правде” – текст Ј. Ђорђевић, музика Д. Јенко.</p> <p>Краћа анализа доживљеног.</p>
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	6. Обрада тактирања – трочетвртински такт
Претходна наставна јединица	Темпо, динамика
Наредна наставна јединица	Обрада тона ла
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, у пару, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – развијање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	вербална, демонстративна, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска

Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – певање песама у двочетвртинском такту са тактирањем – учење трочетвртинског такта – примена трочетвртинског такта
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – развијање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености
Резултати часа – исходи	Усвојен је трочетвртински такт и тактирање у том темпу коришћењем бројалице.
Корелација	српски језик, математика, физичко васпитање
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (10 минута)	<p>Вокализе</p> <p>Поновити двочетвртински такт, начин тактирања.</p> <p>Певање песама у двочетвртинском такту.</p>
Главни део часа (25 минута)	<p>Обрада бројалице у трочетвртинском такту „Трешњице”.</p> <p>Извођење бројалице „Трешњице” у целини, са литерарним текстом и без њега.</p> <p>Праћење дидактичких упутстава из уџбеника.</p> <p>Поновљамо шта је такт, тактица.</p> <p>Уочавамо трајања нота у једном такту $\frac{3}{4}$.</p> <p>Вежбамо тактирање на три: доле-десно-горе. Бројимо: пр-ва, дру-га, тре-ћа.</p> <p>Важно је да се рука креће истим темпом и да се увек пре промене правца направи мала пауза</p>
Завршни део часа (10 минута)	Увежбавамо тактирање (бројалица „Трешњице”).
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	7. Обрада тона ла
Претходна наставна јединица	Обрада тактирања – трочетвртински такт
Наредна наставна јединица	Солмизација
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по запису – извођење песме певањем – неговање народне – уметничке композиције – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање и неговање дечјег стваралаштва – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска, инструмент
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – учење нове песме по запису – песме-модела за тон ла – рад на дидактичкој обради у уџбенику – свирање на дечјим инструментима
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху – извођење песме певањем – неговање народне – уметничке композиције – проширивање обима дечјег гласа
Резултати часа – исходи	Ученици су наставили са усвајањем Це-дур лествице научивши тон ла и његово нотно бележење у другој празнини линијског система. Обновљена је теорија музичке писмености.
Корелација	српски језик, ликовна култура, природа и друштво
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Распевавање путем наменске песме „Рођенданска”.
Главни део часа (20 минута)	Обнављање градива о виолинском кључу, линијском систему, нотама... Обрада тона ла помоћу песме „Лазара мајка грдила”. Анализа песме (врста песме, темпо, такт, почетни тон...). Кораци обраде песме по запису: – равномерно читање солмизацијом, без трајања – извођење ритмичких основа уз бројање – парлато читање солмизацијом у ритму тактирања – певање солмизацијом са тактирањем – обрада литерарног текста – певање са текстом – свирање – интерпретација уз пратњу са компакт-диска Свирање тонова у распону до–ла.
Завршни део часа (10 минута)	Слушање музике („Акваријум” – Камиј Сен-Санс). Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	8. Солмизација
Претходна наставна јединица	Обрада тона ла
Наредна наставна јединица	Солмизација 2
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, у пару, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– увежбавање певања песама по запису – извођење песме певањем – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности

Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска, инструмент
Активности ученика	– распевавање – певање солмизацијом песама „Срећа ћака првака” и „Рођенданска песма”, процењивање успешности
Активности наставника	– увежбавање певања песама по запису – извођење песме певањем – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености
Резултати часа – исходи	Утврђујемо постојећа знања и умења певања солмизацијом ради оспособљавања за лакше и сигурније учење песама по запису. Ученици су савладали певање две песме солмизацијом.
Корелација	српски језик, ликовна култура природа и друштво
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (10 минута)	Распевавање – вокализе. Солмизација је називање тонова одређеним слоговима.
Главни део часа (25 минута)	Обнављање градива о тоновима (до–ла). Певамо песме солмизацијом („Срећа ћака првака” – музика и текст Г. Илић, „Рођенданска песма” – непознати аутор)
Завршни део часа (10 минута)	Самовредновање.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	9. Солмизација 2
Претходна наставна јединица	Солмизација
Наредна наставна јединица	„Радмилино коло”
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – увежбавање певања песама по запису – извођење песме певањем – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	демонстративна, певање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск, музички инструменти
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – певање солмизацијом песама „Ситна је киша падала” и „Разгранала грана јоргована” – процена успешности
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – увежбавање певања песама по запису – извођење песме певањем – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености
Резултати часа – исходи	Утврђујемо постојећа знања и умења певања солмизацијом, ради оспособљавања за лакше и сигурније учење песама по запису. Ученици су савладали певање још две песме солмизацијом и може се констатовати да су све сигурнији у читању са папира.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Распевавање путем наменских песама „Срећа ћака првака” и „Рођенданска песма”.
Главни део часа (20 минута)	Певамо солмизацијом песме „Ситна је киша падала” (народна песма из Шумадије) и „Разгранала грана јоргована” (народна песма)
Завршни део часа (10 минута)	Свирање на мелодијским и ритмичким инструментима. Самовредновање.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	10. „Радмилино коло”
Претходна наставна јединица	Солмизација 2
Наредна наставна јединица	Додавање тачке
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– подстицање интересовања за очување народне музике – подстицање занимања за групне музичке активности – учење текста, ритма и мелодије песме „Игра коло” – упознавање са народним колом „Радмилино коло”
Наставне методе	демонстративна, певање, слушање музике, извођење покрета
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– разговор, демонстрација – тактирање, певање, свирање – усвајање музичких термина и навика – играње кола – слушање музике

Активности наставника	– подстицање интересовања за очување народне музике – неговање креативности у музичко-кретном изражавању ученика
Резултати часа – исходи	Упознавање са народним колом, народном традицијом играње кола, неговање креативности ученика у осмишљавању корака – покрета за играње „Радмилиног кола”.
Корелација	српски језик, математика, физичко васпитање
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (5 минута)	Слушање „Радмилиног кола”.
Главни део часа (30 минута)	Прављење кореографије за „Радмилино коло” и извођење најуспешније.
Завршни део часа (10 минута)	Припремање концерта за родитеље, на којем ћемо певати, свирати и играти.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	11. Додавање тачке
Претходна наставна јединица	„Радмилино коло”
Наредна наставна јединица	Обрада песме по слуху „Ој, дуледу, дуледу”
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални

Циљеви и задаци часа	– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– распевавање – обрада песме по запису – обрада теорије – израда дидактичких корака из уџбеника – могућност свирања нота са другачијим трајањем
Активности наставника	– упознавање ученика са основама музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности – обрада песме по запису...
Резултати часа – исходи	Ученици су савладали нова трајања тонова и њихово записивање (четвртина са тачком и половина са тачком). Обрађена је песма по запису „Спустила се густа магла”.
Корелација	српски језик, ликовна култура
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Слушање музике („Спустила се густа магла”)
Главни део часа (20 минута)	Бележење нота са продуженим трајањем (четвртина са тачком и половина са тачком). Тон који траје једну четвртину а продужен је за пола своје вредности зовемо ЧЕТВРТИНА СА ТАЧКОМ. (На табли написати четвртину са тачком.) Вредност четвртине са тачком је четвртина тона + осмина тона.

	<p>ПОЛОВИНА СА ТАЧКОМ (На табли написати половину са тачком.)</p> <p>Половина са тачком траје док избројимо до три (три јединице бројања). Тачка поред ноте продужава тон за половину трајања: половина тона + четвртина тона = три четвртине трајања тона.</p> <p>Вежбање записа нотног трајања уз праћење дидактичких корака у уџбенику.</p>
Завршни део часа (10 минута)	Израда ритмичке допуњалке. Презентовање урађеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	12. Обрада песме по слуху „Ој, дуледу, дуледу”
Претходна наставна јединица	Додавање тачке
Наредна наставна јединица	Обрада песме „Ко удара тако позно”
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, у пару, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– проширивање обима дечјег гласа – обрада песме по слуху – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	демонстративна, певање, свирање, слушање музике, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск

Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – обрада песме по слуху – илустрација те песме
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Резултати часа – исходи	Ученици су са великом прецизношћу савладали учење песме по слуху. Илустровање песме (неговање креативности).
Корелација	српски језик, ликовна култура, природа и друштво
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (10 минута)	Вокализе.
Главни део часа (30 минута)	<p>Мотивациони разговор о зимским чаролијама.</p> <p>Обрада песме по слуху:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наставник интерпретира песму или је пушта са компакт-диска – обрада литерарног текста – учење мелодије – интерпретација песме – илустрација песме
Завршни део часа (5 минута)	Певање песама о зими и зимским чаролијама по избору ученика.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	13. Обрада песме „Ко удара тако позно”
Претходна наставна јединица	Обрада песме по слуху „Ој, дуледу, дуледу”
Наредна наставна јединица	Свирање на мелодијским и ритмичким инструментима
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – проширивање обима дечјег гласа – обрада песме по слуху – учење о делу и лику Светог Саве – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	дијалогска, демонстративна, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск, музички инструменти
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху – учење о делу и лику Светог Саве – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање поштовања према значајним личностима нашег народа
Резултати часа – исходи	Још један допринос поштовању лика и дела светитеља Саве. Научили смо прелепу песму – примерену свечаним академијама које се организују поводом школске славе. Ученици су веома прецизно савладали учење песме по слуху.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура

Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за трећи разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Распевавање – вокализе.
Главни део часа (20 минута)	<p>Краћи разговор о Растку Немањићу и подсећање на његов животни пут и одлуку да се замонаши и посвети живот вери и молитви.</p> <p>Обрада песме „Ко удара тако позно”.</p> <p>Обрада песме по слуху:</p> <ul style="list-style-type: none"> – учитељ(ица) интерпретира песму или је пушта са компакт-диска – обрада литерарног текста – учење мелодије – интерпретација песме <p>Заједничко извођење песме уз музичку подлогу са компакт-диска.</p>
Завршни део часа (10 минута)	Рад на ритмичким допуњалкама. Презентација урађеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	14. Свирање на мелодијским и ритмичким инструментима
Претходна наставна јединица	Обрада песме „Ко удара тако позно”
Наредна наставна јединица	Знакови за понављање: прима волта и секунда волта
Тип часа	систематизација
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални, у пару

Циљеви и задаци часа	– свирање на мелодијским и ритмичким инструментима – рад на квалитетном, прецизном, емоционално обојеном музицирању
Наставне методе	дијалoшка, демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск, ритмички инструменти
Активности ученика	– увежбавање свирања на мелодијским и ритмичким инструментима – стицање самопоуздања и сигурности у музицирању
Активности наставника	– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности при ученичком музицирању на мелодијским и ритмичким инструментима
Резултати часа – исходи	Ученици све више стичу самопоуздање, сигурност и квалитет при музицирању на дечјим инструментима.
Корелација	српски језик, математика, физичко васпитање
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (5 минута)	Обнављамо договор везан за свирање.
Главни део часа (30 минута)	Свирање на мелодијским и ритмичким инструментима свих до сада научених песама уз самовредновање.
Завршни део часа (10 минута)	Слушање музике („Антилопе” – Камиј Сен-Санс). Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	15. Знакови за понављање: прима волта и секунда волта
Претходна наставна јединица	Свирање на мелодијским и ритмичким инструментима
Наредна наставна јединица	Новогодишња ревија вокално-инструменталних група
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, у пару, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – проширивање знања из музичке теорије – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – свирање и певање песме „Трешњице”
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск, музички инструменти
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – певање, свирање, слушање музике – учење теорије музичке писмености
Активности наставника	– едуковање и мотивисање ученика да се осамостале и стекну основе музичке писмености, као и самопоуздање да сами певају и свирају композиције по запису
Резултати часа – исходи	Ученици су савладали знакове за понављање прима и секунда волту и стекли још веће самопоуздање при музицирању.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа

Уводни део часа (15 минута)	Слушање песме „Трешњице”.
Главни део часа (20 минута)	<p>Обрада знакова за понављање на запису песме „Трешњице”</p> <p style="text-align: center;"> : ЗНАК ЗА РЕПЕТИЦИЈУ – ЗНАК ЗА ПОНАВЉАЊЕ Понављање целе композиције или неког њеног дела обележавамо знаком за понављање. </p> <p>Када се при понављању мелодије изводи другачији завршетак, користе се знакови прима волта и секунда волта.</p> <p style="text-align: center;"> prima volta 1. 2. seconda volta </p> <p>prima volta (италијански) = први пут seconda volta (италијански) = други пут</p> <p>Обрада песме „Трешњице” према запису. Кораци обраде песме по запису:</p> <ul style="list-style-type: none"> – равномерно читање солмизацијом, без трајања – извођење ритмичких основа уз бројање – парлато читање солмизацијом у ритму тактирања – певање солмизацијом са тактирањем – обрада литерарног текста – певање са текстом – свирање – интерпретација уз пратњу са компакт-диска <p>Певање и свирање песме „Трешњице”.</p>
Завршни део часа (10 минута)	Слушање музике („Игра пилета у љусци од јајета” – Модест Мусоргски). Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	16. Новогодишња ревија вокално-инструменталних група
Претходна наставна јединица	Знакови за понављање: прима волта и секунда волта
Наредна наставна јединица	Корона
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални, у пару
Циљеви и задаци часа	– извођење научених – обрађених песама (певањем и свирањем), водећи притом рачуна о теоријски богатој основи коју смо стекли у овом полугодишту. Заједничко музицирање даје посебан значај, важност и смисленост квалитетном, перфекционистичком извођењу.
Наставне методе	певање, демонстративна, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– певање (соло и у одељенском хору) – свирање (соло, у дуету, трију, квартету или одељенски)
Активности наставника	– неговање квалитетног односа и љубави према оваквом виду изражавања – неговање самопоуздања ученика да изразе своја знања и умења кроз музику – подстицање позитивних, пријатељских односа у одељењу током колективних, групних наступа
Резултати часа – исходи	Ученици су успешно савладали полугодишње активности из овог предмета.
Корелација	српски језик, математика, физичко васпитање, природа и друштво
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”

Ток часа	
Уводни део часа (6 минута)	Обнављање вокализа и мелодијских вежби уз помоћ инструмената.
Главни део часа (30 минута)	Ученици певају и свирају научене песме на различите начине, по договору: соло, одељенски хор, дуо, трио, квартет, одељенски оркестар
Завршни део часа (9 минута)	Слушање музике („Чочек”). Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	17. Корона
Претходна наставна јединица	Новогодишња ревија вокално-инструменталних група
Наредна наставна јединица	Научимо четворочетвртински такт
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– обрада музичке теорије (корона) – слушање, певање, свирање – рад на дидактичким корацима из уџбеника
Активности наставника	– развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – познавање и поштовање короне

Резултати часа – исходи	Познавање и поштовање короне приликом читања музичких записа.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (10 минута)	Обрада песме по слуху „Бумбар делипар”.
Главни део часа (25 минута)	Обрада теорије: корона. Проналажење записа са новонаученим знаком.
Завршни део часа (10 минута)	Слушање „Химне Светом Сави” – Корнелије Станковић. Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	18. Научимо четворочетвртински такт
Претходна наставна јединица	Корона
Наредна наставна јединица	Обрада тона си
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– развијање музичке писмености – учење четворочетвртинског такта – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање

Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – обнављање двочетвртинског и трочетвртинског такта – обрада четворочетвртинског такта – измишљање – писање стихова и музике за њих у четворочетвртинском такту
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – учење четворочетвртинског такта – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности ученика за писање мелодије и текста
Резултати часа – исходи	Ученици са сигурношћу тактирају четворочетвртински такт.
Корелација	српски језик, ликовна култура, физичко васпитање
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Обнављање двочетвртинског и трочетвртинског тактирања кроз записе обрађене у овој школској години.
Главни део часа (20 минута)	<p>Надовезивање теорије о четворочетвртинском такту на раније стечено знање.</p> <p>Увежбавање покрета руку кроз стварање стихова (покушаћемо да заједнички напишемо стихове).</p> <p>На пример:</p> <p style="text-align: center;">Но-вине чи-там, пишу за два да-на стиже у Бе-о-град дечја па-но-рама</p>
Завршни део часа (10 минута)	Писање мелодије за створене стихове у четворочетвртинском такту.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	19. Обрада тона си
Претходна наставна јединица	Научимо четворочетвртински такт
Наредна наставна јединица	Обрада песме по запису „Поклон за Сергеја”
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по запису – неговање народне – уметничке композиције – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	дијалoшка, демонстративна, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник и компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – учење нове песме по запису – песме-модела за тон си – рад на дидактичкој обради у уџбенику – свирање на дечјим инструментима
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху – извођење песме певањем – неговање народне – уметничке композиције – проширивање обима дечјег гласа
Резултати часа – исходи	Ученици су наставили са усвајањем Це-дур лествице научивши тон си и његово бележење на трећој линији линијског система. Обновљена је теорија музичке писмености.
Корелација	српски језик, ликовна култура, природа и друштво
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Распевавање путем наменске песме „Лазара мајка грдила”.
Главни део часа (30 минута)	<p>Краћи мотивациони разговор о народној традицији уговорене женидбе.</p> <p>Обрада тона си помоћу песме „Синоћ мајка оженила Марка”.</p> <p>Кораци обраде песме по запису:</p> <ul style="list-style-type: none"> – равномерно читање солмизацијом, без трајања – извођење ритмичких основа уз бројање – парлато читање солмизацијом у ритму тактирања – певање солмизацијом са тактирањем – обрада литерарног текста – певање са текстом – свирање – интерпретација уз пратњу са компакт-диска <p>Свирање тонова у распону до си.</p> <p>Праћење и израда дидактичких упутстава у уџбенику (вежбе тактирања, ритмичке и мелодијске вежбе)</p>
Завршни део часа (3 минута)	Преглед урађеног и самовредновање.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	20. Обрада песме по запису „Поклон за Сергеја”
Претходна наставна јединица	Обрада тона си
Наредна наставна јединица	Додола
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални

Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по запису – неговање уметничке/дечје композиције – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Наставне методе	слушање музике, вербално-демонстративна, певање, свирање
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник и компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – учење песме по запису – певање, свирање, слушање музике...
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Резултати часа – исходи	Научили смо још једну дечју, квалитетну песму по запису, претходно обновивши неопходна знања и умења везана за музичку писменост ученика четвртог разреда.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Обнављање песме – распевавање „Синоћ мајка оженила Марка”.
Главни део часа (20 минута)	<p>Мотивациони разговор о поклонима.</p> <p>Обрада песме по запису.</p> <p>Кораци обраде песме по запису:</p> <ul style="list-style-type: none"> – равномерно читање солмизацијом, без трајања – извођење ритмичких основа уз бројање – парлато читање солмизацијом у ритму тактирања – певање солмизацијом са тактирањем – обрада литерарног текста – певање са текстом – свирање – интерпретација уз пратњу са компакт-диска
Завршни део часа (10 минута)	Праћење и израда дидактичких упутстава у уџбенику. Презентовање урађеног.

(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	21. Додола
Претходна наставна јединица	Обрада песме по запису „Поклон за Сергеја”
Наредна наставна јединица	Ритмичке и мелодијске вежбе
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални, у пару
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – неговање верске – народне композиције – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности
Наставне методе	слушање музике, певање, свирање
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – разговор – анализа песме – певање, свирање, играње
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање и чување народних песама, обичаја и традиције
Резултати часа – исходи	Неговање народне традиције и обичаја, развијање музичко-сценских покрета, певање и свирање обичајне песме.
Корелација	српски језик, математика, народна традиција, физичко васпитање, природа и друштво
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике”– музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Распевавање наменском песмом „Ми идемо преко поља”.
Главни део часа (30 минута)	<p>Обрада народне обредне игре „Додола”.</p> <p>Кораци обраде песме по запису:</p> <ul style="list-style-type: none"> – равномерно читање солмизацијом, без трајања – извођење ритмичких основа уз бројање – парлато читање солмизацијом у ритму тактирања – певање солмизацијом са тактирањем – обрада литерарног текста – певање са текстом – свирање – интерпретација уз пратњу са компакт-диска <p>Неговање народних обичаја и традиције: разговор о веровањима, друштвеном жовоту, обичајима...</p>
Завршни део часа (3 минута)	Играње опонашајући додоле.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	22. Ритмичке и мелодијске вежбе
Претходна наставна јединица	Додола
Наредна наставна јединица	Обрада песме по слуху „Веверица”
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – обнављање наученог градива о ритмичким и мелодијским вежбама – прво се обнови градиво, а затим се раде допуњалке како би ученици могли сами да почну да их записују и читају – стицање самопоуздања и сигурности у извођењу (читању или писању) ритмичких и мелодијских вежби
Наставне методе	слушање музике, певање, свирање

Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– понављање теорије о такту, тактици, знаковима за тонове, паузи, репетицији, прима и секунда волти, трајању тонова... – писање и читање ритмичких и мелодијских вежби
Активности наставника	– обнављање теоријског градива – подстицање ученика у савладавању записивања ритмичких и мелодијских вежби
Резултати часа – исходи	Овладаност читањем и писањем ритмичких и мелодијских вежби.
Корелација	српски језик, математика, ликовна култура
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (5 минута)	Вокализе.
Главни део часа (30 минута)	Певање у одељенском хору песама „Поклон за Сергеја” и „Синоћ мајка оженила Марка”. Обнављање теоријског градива: линија, линијски систем, такт и тактица, бележење такта на почетку вежбе. Музика се записује помоћу нота, којима се означава трајање тонова (осмина, четвртина, четвртина са тачком, половина, половина са тачком, цела нота), периоди тишине се бележе као паузе (осмина, четвртина и половина паузе)... Израда и читање ритмичких и мелодијских допуњалки. Писање ритмичких и мелодијских вежби. Певање и свирање ритмичких и мелодијских вежби.
Завршни део часа (10 минута)	Слушамо „Поворку патуљака” Едварда Грига. Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	23. Обрада песме по слуху „Веверица”
Претходна наставна јединица	Ритмичке и мелодијске вежбе
Наредна наставна јединица	Научимо тон до ²
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху – неговање уметничке/дечје композиције – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Наставне методе	слушање музике, певање, свирање
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – учење песме по слуху – певање, свирање – самовредновање
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Резултати часа – исходи	Научили смо још једну дечју, квалитетну песмицу по слуху, претходно обновивши неопходна знања и умења везана за музичку писменост ученика четвртог разреда.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа	
Уводни део часа (10 минута)	Распевавање вокализама бр. 3, 5 и 9.
Главни део часа (30 минута)	<p>– Певамо песму „Веверица” Г. Илић.</p> <p>Обрада песме „Веверица” – текст Х. фон Фалерслебен, препев: Ј. Ј. Змај, музика: Г. Илић</p> <p>Обрада песме по слуху:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наставник интерпретира песму или се песма пушта са компакт-диска, – обрада литерарног текста, – учење мелодије, – интерпретација песме.
Завршни део часа (5 минута)	Одељенски хор изводи научену песму. Самовредновање успешности.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	24. Научимо тон до²
Претходна наставна јединица	Обрада песме по слуху „Веверица”
Наредна наставна јединица	Такмичење у тактирању, певању ритмичких и мелодијских вежби
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални

Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – учење тона до 2 (место, бележење, функције) – обнављање научених знања о тоновима и њиховом бележењу кроз ритмичке и мелодијске вежбе – читање и певање ритмичких и мелодијских вежби уз тактирање
Наставне методе	слушање музике, певање, свирање
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – читање, писање, анализа – тактирање, извођење ритмичких и мелодијских вежби – самовредновање
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – учење тона до², којим завршавамо једну и започињемо другу скалу (почетак, ето шта је на крају...) – процена усвојености градива везаног за музичко описмењавање кроз ученичко извођење ритмичких и мелодијских вежби
Резултати часа – исходи	Ученици су стекли основна знања, која сталним ритмичним понављањем претварамо у вештину.
Корелација	српски језик, математика, ликовна култура
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Праћење и израда дидактичких упутстава у уџбенику везаних за учење тона до ² .
Главни део часа (20 минута)	Обрада свих ритмичких и мелодијских вежби из уџбеника уз тактирање. Самовредновање.
Завршни део часа (10 минута)	Слушање музике („Јутро” – Едвард Григ). Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	25. Такмичење у тактирању, певању ритмичких и мелодијских вежби
Претходна наставна јединица	Научимо тон до ²
Наредна наставна јединица	Це-дур лествица, ступањ, степен
Тип часа	вредновање, комбинован
Облици рада	фронтални, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– оснаживање интерпретације стечених знања из области музичке теорије
Наставне методе	слушање музике, певање, свирање
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– тактирање – читање и певање ритмичких и мелодијских вежби
Активности наставника	– систематизација градива и знања
Резултати часа – исходи	Ученици су на високом нивоу савладали градиво и усвојили одговарајућа знања и умења.
Корелација	српски језик, физичко васпитање, ликовна култура
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Распевавање певањем песама по избору ученика.
Главни део часа (30 минута)	Ученици сами или у пару (по избору) изводе ритмичке и мелодијске вежбе из уџбеника уз тактирање.
Завршни део часа (3 минута)	Евалуација успешности, самовредновање.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	26. Це-дур лествица, ступањ, степен
Претходна наставна јединица	Такмичење у тактирању, певању ритмичких и мелодијских вежби
Наредна наставна јединица	Интервал
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– усвајање нове терминологије (лествица, скала, степен, полустепен) – неговање гласовне прецизности ученика
Наставне методе	вербално-демонстративна, слушање музике, певање, свирање, дескриптивна
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска
Активности ученика	– учење новог градива и нових термина – праћење дидактичких упутстава из уџбеника – вежбање певања по диктату тонова између два степена
Активности наставника	– обрада новог градива – неговање гласовне прецизности
Резултати часа – исходи	Савладана је нова терминологија, а ученици су подстакнути на то да је практично примењују.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Распевавање.
Главни део часа (20 минута)	Одељенски хор изводи песму „Веверица”. Учење теорије. Праћење и израда дидактичких упутстава у уџбенику. Вежбање певања по диктату тонова између два степена.

Завршни део часа (10 минута)	Учење песме „Полустепен“: „Полустепен ми-фа-ми, полустепен си-до-си, Само два у лествици, то нек знају сви.“
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	27. Интервал
Претходна наставна јединица	Це-дур лествица, ступањ, степен
Наредна наставна јединица	обнављање градива – музичка теорија
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – развијање музичке писмености учењем новог градива – обрада песме по слуху – неговање уметничке/дечје композиције – проширивање обима дечјег гласа – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Наставне методе	вербална, демонстративна, слушање музике, певање, свирање
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – учење новог градива и нових термина – праћење дидактичких упутстава из уџбеника – обрада песме по слуху
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – обрада новог градива – неговање гласовне прецизности
Резултати часа – исходи	Савладана је нова терминологија, а ученици су подстакнути на то да је практично примењују.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура

Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Вокализе.
Главни део часа (30 минута)	<p>Ко је овде заљубишка? (краћа мотивациона прича)</p> <p>Обрада песме „Има једна Марија” по слуху</p> <p>Обрада песме по слуху:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наставник интерпретира песму или се песма пушта са компакт-диска – обрада литерарног текста – учење мелодије – интерпретација песме <p>Теоријско учење о интервалима – распону међу тоновима.</p> <p>Називи интервала су: прима, секунда, терца, кварта, квинта, секста, септима, октава.</p> <p>Праћење дидактичких упутстава у уџбенику.</p> <p>Певање песме о интервалима.</p>
Завршни део часа (3 минута)	Хорско извођење научене песме. Евалуација успешности извођења.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	28. Обновљање градива – музичка теорија
Претходна наставна јединица	Интервал
Наредна наставна јединица	„Ближи се, ближи лето”
Тип часа	утврђивање, комбинован

Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– обнављање градива наученог не само у четвртој разреду, већ од почетка учења овог предмета – ученици, подељени у групе, једни другима постављају питања и на тај начин заокружују четворогодишње знање
Наставне методе	дијалогска, демонстративна, дескриптивна, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– постављају питања једни другима (рад по групама) и одговарају на питања која добију
Активности наставника	– постављање пропозиција: за свако конкретно питање даје поен екипи која га поставља, а оној која зна одговор два или три поена у зависности од тога колико је одговор опширан, јасан, да ли обухвата комплетно знање из дате области итд.
Резултати часа – исходи	Кроз активности ученика (постављање питања и одговарање на њих) обнавља се теорија овог предмета.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (5 минута)	Разговор о предвиђеној активности и пропозицијама. – Ученици се деле у трочлане екипе. – За добро постављено питање добија се један поен . – За конкретан одговор добијају се два поена . – За опширнији одговор, који показује добро знање из одговарајуће области – три поена . – Ако екипа којој је питање постављено не зна одговор, а следећа екипа тачно одговори, добијају се четири поена .
Главни део часа (30 минута)	Термини и значења (ученици једни другима постављају питања, по договореном принципу). Циљ је да сви ученици буду активни и да усвоје потребна знања.

Завршни део часа (10 минута)	Одељенски хор изводи песмице „Веверица”, „Има једна Марија”, „Поклон за Сергеја”. Самовредновање.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	29. „Ближи се, ближи лето”
Претходна наставна јединица	Обнављање градива – музичка теорија
Наредна наставна јединица	Мелодијске и ритмичке допуњалке
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – обрада песме по слуху – неговање уметничке/дечје композиције – проширивање обима дечјег гласа – развијање музичке писмености – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Наставне методе	слушање музике, певање, свирање
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – распевавање – учење песме по слуху – певање, свирање – самовредновање
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Резултати часа – исходи	Научили смо још једну дечју, квалитетну песмицу по слуху, претходно обновивши неопходна знања и умења везана за музичку писменост ученика четвртог разреда.

Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Вокализе.
Главни део часа (30 минута)	Краћи мотивациони разговор о летњем распусту. Обрада песме „Ближи се, ближи лето” (текст Десанка Максимовић, музика Б. Станчић) по слуху: – наставник интерпретира песму или се песма пушта са компакт-диска – обрада литерарног текста – учење мелодије – интерпретација песме – илустрација песме
Завршни део часа (3 минута)	Слушање музике („Менует” – Волфганг Амадеус Моцарт). Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	30. Мелодијске и ритмичке допуњалке
Претходна наставна јединица	„Ближи се, ближи лето”
Наредна наставна јединица	Композитори и њихова дела
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, индивидуални

Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – подстицање ученичких знања у писању, читању и певању ритмичких и мелодијских допуњалки – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Наставне методе	дијалогска, демонстративна, дескриптивна, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – попуњавање ритмичких и музичких допуњалки у уџбенику – писање ритмичких и музичких допуњалки да би их други ученици допуњавали, читали и певали – певање у одељенском хору
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – подстицање ученичких знања у писању, читању и певању ритмичких и мелодијских допуњалки – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање хорског – одељенског певања
Резултати часа – исходи	Ученици вешто, са сигурношћу, прецизношћу и креативношћу, приступају својим задацима.
Корелација	српски језик, ликовна култура
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (15 минута)	Хорско, одељенско певање песме „Ближи се, ближи лето”
Главни део часа (20 минута)	<p>Попуњавање мелодијских и ритмичких допуњалки у уџбенику.</p> <p>Рад по групама на хамеру (ученици пишу ритмичке и мелодијске допуњалке које затим размењују, попуњавају и изводе).</p>
Завршни део часа (10 минута)	Групе презентују свој рад. Самовредновање.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	31. Композитори и њихова дела
Претходна наставна јединица	Мелодијске и ритмичке допуњалке
Наредна наставна јединица	Свирање обрађених песама по нотном тексту
Тип часа	обрада, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – упознавање живота и дела класичних и савремених дечјих композитора – усвајање знања из опште културе – неговање слушања квалитетне музике
Наставне методе	слушање музике, вербално-демонстративна, наративна
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск, компјутер, енциклопедије
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – читање – претраживање на интернету – селекција материјала – писање – представљање урађеног – слушање музике
Активности наставника	– неговање и развијање доброг музичког укуса
Резултати часа – исходи	Усвајање знања из опште културе. Неговање доброг укуса у избору музике.
Корелација	српски језик, математика, природа и друштво
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	У групном облику рада ученици припремају реферате о композиторима (Моцарт, Сен-Санс, Чајковски, Григ). Пета група ће писати о ауторки наших уџбеника и њеним композицијама, а шеста о композицијама које називамо народним. Разврставање ученика у групе и подела материјала.
Главни део часа (30 минута)	Рад по групама (ученици се могу користити и компјутером, а могу и да на претходном часу за домаћи добију задатак да пронађу и обезбеде материјал за рад). Ученици ће материјал изложити усмено, али и на хамеру, па ћемо тако добити нову месечну поставку паноа. Хамер се може учврстити лајснама, те ћемо у учионици створити музички кутак...
Завршни део часа (3 минута)	Групе излажу резултате рада. Слушање изабраних композиција задатих аутора.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	32. Свирање обрађених песама по нотном тексту
Претходна наставна јединица	Композитори и њихова дела
Наредна наставна јединица	Компоновање мелодија на задате текстове
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– свирање – прецизно извођење композиција које смо учили у трећем и четвртном разреду
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање

Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– договор о наступу – читање записа – инструментално извођење датих композиција
Активности наставника	– мотивисање ученика да што сигурније и прецизније одсвирају познате композиције – неговање правилног односа према музицирању и музици уопште, радујући се својим успесима
Резултати часа – исходи	Успешно свирање обрађених песама по нотном тексту.
Корелација	српски језик, математика, физичко васпитање
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Договор о раду. Сви заједно вежбамо парлато читање солмизацијом у ритму тактирања. Певање солмизацијом са тактирањем.
Главни део часа (30 минута)	Свирање песама које смо по нотама обрађивали у овој школској години. Самовредновање.
Завршни део часа (3 минута)	Слушање музике („Наполитанска песма” – Петар Иљич Чајковски). Краћа анализа доживљеног.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	33. Компоновање мелодија на задате текстове
Претходна наставна јединица	Свирање обрађених песама по нотном тексту
Наредна наставна јединица	Свирање песама из Додатка за радознале
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– компоновање мелодија на задате текстове – неговање стваралачких игара мотивишући ученике на компоновање
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– читање песама – разлагање текста – давање мелодије речима – записивање тонова и њихово певање или свирање
Активности наставника	– мотивисање ученика да се осмеле и препусте идејама – Записивање мелодије тамо где је потребно да би се ученици ангажовано посветили компоновању
Резултати часа – исходи	Ученици се осамостаљују и мотивишу да практично искористе своја теоретска знања.
Корелација	српски језик, природа и друштво, ликовна култура
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”

Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Читање мотивационих песама (Ветар – А. Диклић, У априлу – С. Калужанин, Свеједно – Д. Лукић).
Главни део часа (30 минута)	Компонујемо мелодије на задате текстове. Записивање композиција које смо добили комбиновањем.
Завршни део часа (3 минута)	Наставник свира одељенску композицију. Евалуација урађеног на часу.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	34. Свирање песама из Додатка за радознале
Претходна наставна јединица	Компонување мелодија на задате текстове
Наредна наставна јединица	Свирање песама из Додатка за радознале
Тип часа	утврђивање, комбинован
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	– оснаживање ученичких знања о свирању на музичким или ритмичким инструментима (соло, у пару, трију, квартету, одељенски) – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање одељенског свирања
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск, нотна свеска
Активности ученика	– певање, свирање – примена стечених знања из овог предмета

Активности наставника	– мотивисање ученика на квалитетан, прецизан, сигуран наступ, који се постиже коректним односом према раду
Резултати часа – исходи	Ученици са све већом сигурношћу музицирају.
Корелација	српски језик, математика, физичко васпитање, природа и друштво
Коришћена литература	мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи” Марко Тајчевић „Основна теорија музике”
Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Певање песама по избору ученика.
Главни део часа (30 минута)	Свирање песама из Додатка за радознале („Трешњице”, „Бумбар делипар”) Заједничко свирање композиције по избору ученика.
Завршни део часа (3 минута)	Самовредновање усвојености градива и начина свирања.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу	
Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	35. Свирање песама из Додатка за радознале
Претходна наставна јединица	Свирање песама из Додатка за радознале
Наредна наставна јединица	Генерална проба концерата
Тип часа	систематизација
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални

Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – оснаживање ученичких знања о свирању на музичким или ритмичким инструментима (соло, у пару, трију, квартету, одељенски) – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање одељеног свирања
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – певање, свирање – примена стечених знања из овог предмета
Активности наставника	– мотивисање ученика на квалитетан, прецизан, сигуран наступ, који се постиже коректним односом према раду
Резултати часа – исходи	Ученици са све већом сигурношћу музицирају.
Корелација	српски језик, математика, физичко васпитање, природа и друштво
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>
Ток часа	
Уводни део часа (12 минута)	Ученици сами бирају песму.
Главни део часа (30 минута)	Увежбавање – припремање нумере. Свирање – увежбавање.
Завршни део часа (3 минута)	Самовредновање и разговор о наступу за крај школске године.
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

Методички подаци о часу

Предмет	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Наставна јединица	36. Генерална проба концерата
Претходна наставна јединица	Свирање песама из Додатка за радознале
Тип часа	систематизација
Облици рада	фронтални, у пару, групни, индивидуални
Циљеви и задаци часа	<ul style="list-style-type: none"> – оснаживање ученичких знања о свирању на музичким или ритмичким инструментима (соло, у пару, трију, квартету, одељенски) – оснаживање ученичких знања о певању (соло, у пару, хорски) – развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање одељенског свирања и певања
Наставне методе	вербално-демонстративна, певање, свирање, слушање музике
Наставна средства и потребан материјал	музички инструменти, радни уџбеник, компакт-диск
Активности ученика	– представљање, певање, свирање
Активности наставника	– развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности – неговање одељенског свирања и певања
Резултати часа – исходи	Јавно је презентовано стечено знање и умење из предмета музичка култура на крају четвртог разреда.
Корелација	српски језик, математика, физичко васпитање, природа и друштво
Коришћена литература	<p>мр Гордана Илић „Чаробни свет музике” – музичка култура за четврти разред основне школе</p> <p>мр Гордана Илић „Разредно певање у основној школи”</p> <p>Марко Тајчевић „Основна теорија музике”</p>

Ток часа

Уводни део часа (5 минута)	Детаљи везани за организацију.
Главни део часа (30 минута)	Генерална проба концерата које ћемо извести: – за крај школске године (родитељима и гостима) – будућим ђацима првацима и њиховим родитељима, као и гостима – представницима млађих разреда.
Завршни део часа (10 минута)	Писана порука за учитељицу: Шта је за мене музика?
(Само)евалуација и корекција часа	
Прилози	

ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ НАСТАВЕ

Посебне облике наставе у музичкој култури представљају класичне секције (хор и оркестар), као и додатна настава намењена музикалним и талентованим ученицима, током које се изабрани ђаци припремају за различите наступе и такмичења, а наступају као: соло певачи, дуети, мали певачки састав, соло инструменталисти, мали оркестри, одељенски хорови и оркестри итд.

Ови ученици често не похађају музичку школу, тако да је неопходна сарадња предметног наставника, као и родитеља који су музички потковани, како би наступ био што успешнији. Уколико пак изабрани ђаци иду у музичку школу, треба успоставити контакт са колегама из те школе да би се такмичари оснажили.

Када је у питању допунска настава, ја је практикујем по потреби, углавном када се раде ритмичке вежбе. Скоро сви ученици су у стању да понове задате ритмичке захтеве, и то је ситуација којом су сви задовољни. Међутим, да би коректно изговорили ритмичку вежбу, неопходна је допунска подршка. Током допунске наставе обично читамо записе ритмичких вежби из уџбеника за музичку културу других аутора, на пример „Ми певамо” из 1978. године, или из уџбеника за солфеђо за први и други разред музичке школе. Ученици једни другима записују/задају ритмичку вежбу за извођење и тиме се ствара такмичарски дух, док се кроз индивидуално и групно вежбање обезбеђује сигурност у тактирању, трајању тона или паузе, читању вредности записаног знака и целе вежбе на неутралном слогу, по договору.

Ученицима се веома допадају наступи балетске групе која гостује у нашој школи и увек изазове овације. Традиционално, у току Дечје недеље (друга недеља октобра), ученици млађих разреда припремају концерт за старије ученике и родитеље под називом „Млађи старијима”. Професорка музичке културе уме да обрадује публику оригиналним избором песама за велики хор, тако да после наших школских приредби сви занесено певуше...

Ево још једне идеје како да унапредите наставу музичке културе у својој школи и креирате нови вид посебног облика наставе. Поклањамо вам наш пројекат – примените га у својим школама и јавите нам када можемо да се сви „хорски” сретнемо.

Назив програма:

Оснивање хора ученика и наставника ОШ „Ђуро Стругар” Н. Београд

Ауторке:

мр Гордана Илић и Снежана Радивојша

Општи циљеви програма:

Активно, квалитетно, иновативно бављење музиком ученика и наставника једне школе.

Специфични циљеви:

- стварањем нових облика рада ставити ученике у равноправан положај са учитељима, што представља посебан вид уважавања и партиципације ученика у реализацији едукације и промовисања школе како родитељима и сарадницима, тако и широј јавности;
- оснаживање умења и развијање вештина о основним елементима технике хорског дириговања, вокалној техници, интерпретацији како ученика тако и наставника школе, и то кроз теоријски и практичан рад;
- развијањем колективног духа и изоштравањем естетских критеријума код ученика и наставника, кроз едукацију, заједничко ангажовање и рад у хору ученика и наставника, стварају се хармоничнији односи међу члановима хора. Такође, на тај начин развија се квалитетнији и пријатнији однос између родитеља, осталих ученика и наставника и побољшава целокупан рад и комуникација у школи.

Циљна група којој је програм намењен:

- талентованим, музички надареним ученицима школе,
- свим учитељима,
- заинтересованим наставницима,
- сарадницима у настави,
- директору школе,
- свим заинтересованим учитељима и професорима музике који би желели да се исти облик активности реализује у њиховим срединама.

Предвиђени садржаји и врсте активности:

- методологија рада са одељенским хором – сви учитељи су прошли програм подршке у реализацији наставе музичке културе под називом „Чаробни свет музике” – рад учитеља са одељенским хором, мр Гордане Илић, током којег су се упознали са основним елементима технике хорског дириговања, вокалном техником и интерпретацијом. Такође, учитељи су упознати са методологијом рада са одељенским хором мр Гордане Илић, кроз примере певања песама по слуху и према нотном тексту;
- сви наставници заинтересовани за чланство и учешће у школском хору пролазе кроз обуку мр Гордане Илић пре почетка рада хора;
- учитељи раде по методологији мр Гордане Илић, тако да су ученици у прилици да оснажују своје гласовне могућности и стечена знања примењују како у одељенском, тако и у било којем другом хору;
- ауторке пројекта ће обавити мерење музичке способности свих чланова хора ради избора адекватних гласова, који одговарају захтевима песама;
- ауторке пројекта ће организовати састанак – панел-дискусију – са родитељима ученика чланова хора, као и ученика и наставника ОШ „Ђуро Стругар”;
- ауторке пројекта ће члановима хора понудити избор од неколико песама образлажући при том сваку од њих како би се ученици и наставници договорили о програму.

Предвиђене методе, технике и облици рада:

- пленарна предавања,
- семинар,
- панел-дискусије и састанци свих чланова хора, као и свих заинтересованих (чланови ученичког парламента, родитељи, представници локалне самоуправе, наставници из других школа заинтересовани за оснивање хора),
- хорске пробе,
- наступи на школским манифестацијама,
- наступи на другим манифестацијама уколико постоји интересовање за достигнућа овог експерименталног хора,
- промоција школе.

Предвиђена динамика реализације програма:

Пројекат би трајао годину дана са радном динамиком једнонедељних проба хора током припреме програма и чешће, по потреби, пред наступе и путовања.

Очекивани ефекти програма:

- ширење добрих вибрација (повећање позитивне енергије у међуљудским односима);
- активно бављење музиком деце и наставника;
- неговање занимљиве, вишеструко корисне интеракције ученика, наставника и родитеља;
- свеобухватнија и делотворнија примена дидактичких принципа доступности, поступности, свесне активности учитеља, савремености, економичности у раду са одељенским хором током реализације часова музичке културе;
- у складу са свеобухватнијом и делотворнијом применом дидактичких принципа, мотивисање учитеља на писање квалитетније припреме за обраду песме по слуху и нотном тексту у успешном раду са одељенским хором;
- побољшавање вокалне технике ученика и наставника (обим и покретљивост гласа, већа интонацијска сигурност и уједначенија боја вокала), квалитетније усвајање предвиђених композиција и, самим тим, повећање мотивације за рад како учитеља тако и ученика;
- унапређивање васпитног значаја хорског певања кроз повећану колективну одговорност, појачану дисциплину и смањење насилног понашања, кроз осећај за колективну одговорност и жељу за прецизнијим и квалитетнијим радом и промоцијом себе и своје школе.

Поступци предвиђени за праћење и вредновање реализације програма:

- списак учесника семинара,
- евалуациони упитник за учеснике семинара,
- списак присутности чланова хора,
- записници са састанака,
- извештаји, аудио и видео записи са наступа хора,
- праћење реализације пројекта кроз фото-записе.

Поступци предвиђени за праћење и вредновање ефеката програма:

- указивање на примере добре праксе кроз наступе хора,
- формирање збирке одабраних композиција за хорско извођење (чланови хора су деца и одрасли),
- објављивање анализа у стручним часописима,
- информисање медија о активностима у школи,
- промоција активности посредством ДУБ-а.

Поступци предвиђени за обезбеђивање одрживости програма:

- обезбеђивање радног материјала за извођење програма;
- могућност да саме ауторке воде програм;
- осим радног материјала, учесници добијају и аудио-записе (матрице) композиција.

Која је практична корист примене овог програма?

- стварање позитивне атмосфере у школи;
- развијање потребе за музичким изражавањем, за уживањем у спајању корисног и лепог;
- мотивисање учесника на откривање нових термина у овој области, основних и ширих појмова музичке писмености;
- развијање смисла за заједничко певање;
- подстицање чланова хора на изражавање емоција током извођења музичког дела;
- развијање упорности и прецизности приликом извођења музичких задатака;
- певање по нотном запису;
- самовредновање постигнућа ученика.

На којим научним сазнањима и(ли) практичним искуствима се заснива овај програм?

- магистарске студије, предмет: методика музичке наставе, тема за прву годину студија: „Разредно певање у основној школи”;
- методичко-инструктивни приручник под називом „Разредно певање у основној школи” („Самиздат”);
- радни уџбеници „Чаробни свет музике” за први, други и трећи разред основне школе са приручницима и уџбеник „Коларићу Панићу” за први разред основне школе са приручником, које је Министарство просвете Републике Србије одобрило за рад са ученицима;
- стручни радови за часописе „Учитель”, „Иновације у настави”, „Савремена школа” и „Просветни преглед”;
- практични рад са ученицима;
- искуства предавача стечена на обуци учитеља Града Београда са програмом „Чаробни свет музике – обука учитеља за рад са одељенским хором”, који је прихватио и финансирао Град Београд;
- пројекат „Чаробни свет музике – обука учитеља за рад са одељенским хором” акредитован за школску 2010/2011. годину.

Релевантна искуства институције у вези са предложеним програмом:

- осморо учитеља је похађало обуку под називом „Чаробни свет музике” – рад учитеља са одељенским хором, мр Гордане Илић, током које су се упознали са основним елементима технике хорског дириговања, вокалном техником и интерпретацијом;
- поменути учитељи предају музичку културу по методи мр Гордане Илић;
- три члана колектива (две учитељице и педагог школе) чланови су Хора београдских учитеља;
- професорка музичке културе Драгана Милошевић завршила је Музичку академију, одсек клавир, и остварила је запажене резултате током своје педагошке праксе, укључујући и успешан рад са школским хором, који броји преко шездесет ученика;
- 10–12% ученика похађа и музичку школу.

Радни материјали предвиђени за реализацију програма:

- избор композиција из области народног стваралаштва,
- избор композиција из духовног стваралаштва,
- избор композиција из домаће и стране хорске литературе.

Техничка опрема предвиђена за реализацију програма:

- клавир,
- компјутер,
- видео-бим.

Најмањи и највећи број предвиђених учесника:

- 15–20 ученика свих узраста,
- 10 учитеља,
- професор музичке културе,
- педагог школе,
- заинтересоване колеге (до пет).

НАСТАВНА СРЕДСТВА

Радни уџбеник за четврти разред за музичку културу представља одлично наставно средство будући да је примерен узрасту ученика, њиховим предзнањима, развојним могућностима и сазнајним способностима. Уџбеник прати ритам, методу и стил ауторке, чије су уџбенике ученици већ користили у прва три разреда. То ученицима омогућава да начин и ритам усвајања знања буду прихватљивији и лакши. Сви задаци су примерени способностима и интересовањима ученика, разноврсни су, јасно и прецизно формулисани и дати не само у циљу понављања стечених знања, већ и њиховог повезивања са новим садржајима (такође, у уџбенику је предвиђен простор за илустрацију, ритмичку и мелодијску допуњалку, увежбавање писања музичких знакова и сл.). Непознати термини су прецизно објашњени и ученици сигурним корацима иду у свет чаролије.

Компакт-диск је такође изузетно важно наставно средство, јер у потпуности прати радни уџбеник и омогућава да оно што се види може и да се чује.

Компјутер је, поред осталих важних функција у животу људи, изузетно применљив и користан у настави музичке културе. Од ученика млађих разреда не очекујемо да користе „Сибелијус”, програм за компоновање, али би требало да на интернету пронађу оно што их занима о композиторима, делима, дешавањима везаним за музику... Ми у школи често користимо компјутер за то да преко „Јутјуба” слушамо хоровете, оркестре и разне музичке вињете, као и поп музику за време одмора.

ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

У шали се често говори да, у старијим разредима, оцена постоји само за то да је ученици сакрију од родитеља, а у млађим разредима да би баке, деке, тетке и остала родбина ставили новац у књижицу да награде вредног ђака... Реално, оцена има неколико важних задатака и функција:

- да буде објективна и поуздана мера напредовања ученика,
- да подстиче ученика на активан однос према образовном процесу,
- да оспособљава ученика за објективну процену сопствених постигнућа, као и постигнућа других ученика,
- да буде показатељ ефикасности рада наставника и школе...

Ученик основне школе из сваког предмета мора бити оцењен најмање четири пута током полугодишта. Свака оцена је јавна – ученик има право да зна шта је добио и зашто је добио баш ту оцену. Ако наставник одбије да образложи своју одлуку, ученик може да поднесе приговор на оцену. Предмет музичка култура оцењује се бројчаном оценом од 1 до 5. Овај предмет захтева и посебне способности ученика. Осим способности, на оцену из овог предмета утичу и степен спремности (ангажовање ученика у наставном процесу), умешност ученика, као и друге активности.

Због специфичности предмета музичка култура ученици имају могућност да, након сваког обављеног практичног рада, изврше и самовредновање и сами оцене своје постигнуће, тако да се ангажованост ученика подиже на виши ниво, као и њихова жеља да све што могу ураде још боље. Музичка култура је предмет у којем је тимски рад веома важан. Распевавање, обрада песме по слуху, обрада песме по запису, свирање ритмичким и мелодијским инструментима, одељенско хорско певање – све су то активности за чију успешност је битно заједничко ангажовање ученика. Сви морају у исто време почети, завршити или пратити своје укључење у активност како би она била што боље реализована. Самовредновање ученика исправља све неправилности настале током рада, те ученици у следећем покушају пажљивије прате, више се залажу и труде се да се асимилују са већином (уколико су мање талентовани).

Ученици воле овај предмет, уживају у успешности, наступима и самодоказивању, а не недостаје им ни такмичарског духа. Зато их, уколико су посвећени и заинтересовани, треба мотивисати оценом. При том, треба имати у виду то да је њихова потреба да савладају и оно што им теже иде директно повезана са умешношћу наставника у реализацији овог предмета.

Да резимирамо. Уколико наставник примењује добру методологију, ученици користе адекватан радни уџбеник и постоји мотивациони елан у реализацији ове наставе, просечна оцена одељења из предмета музичка култура увек ће бити изузетно висока.

ДОДАТНИ МАТЕРИЈАЛ ЗА УЧЕНИКЕ

У наставном програму стоји:

„Настава музике треба да пружи ученику што више прилика за ослобађање и развијање његовог музичког изражавања. Стваралачки рад подстиче ученика да пронађе онај вид изражавања који му највише одговара.

Дечја машта је непревазиђена, немогуће је унапред обухватити све облике ритмичко-звучних, мелодијских целина које могу настати у разреду. Ученици сваког разреда пронаћи ће сопствени начин музичког изражавања.”

Наш познати музички педагог Владимир Томерлин у књизи „Дечје музичко стваралаштво” истиче:

„Феномен музичке креативности налази се данас у средишту пажње свих оних који се баве проблематиком васпитања. Педагози, психолози, социолози, уметници, и други стручњаци, с много озбиљности разматрају могућност остваривања што бољих услова, за подстицање и ослобађање стваралачких способности младих.”

Ови цитати, али и мишљења других релевантних методичара, упућују на то да је рад на музичком стваралаштву изузетно значајан. У складу са тим настали су и садржаји у радном уџбенику под насловом „Кренимо у музичко стварање”.

Овај део уџбеника у себи садржи осам ритмичких допуњалки, осам ритмичких вежби, исто толико мелодијских допуњалки, три исцртана линијска система и довољно простора за више мелодијских вежби од четири такта.

Када је реч о ритмичким допуњалкама, оне су настале у оквиру од осам тактова. Задаци се разликују у вежбама и представљају комбинацију датих тактова. Простор који је намењен ритмичким вежбама ученику пружа могућност да се креативно изрази у области ритма.

Мелодијске допуњалке су приказане у три дела и то према тежини захтева – заступљена су сва три такта: двочетвртински, трочетвртински и четворочетвртински. Задатак ученика у прве три вежбе јесте да попуни последња четири такта, а у следећој – прва четири двочетвртинска такта. Затим следе комбинације захтева у новонаученим тактовима.

Мелодијску и ритмичку креативност ученик остварује у делу који се зове Мелодијске вежбе. Овај простор је намењен писању вежби од осам мелодијских тактова.

Компоновање мелодија на задате текстове је активност коју смо започели прошле године и, захваљујући упорности и напредовању, све смо смелији и спремнији на нове, сложеније изазове у компоновању.

Ако се ученици довољно заинтересују, све стваралачке активности ће их занимати и представљаће за њих својеврсни изазов, а на наставницима је да обавезно чују њихову креацију, да их похвале и мотивишу да самостално или тимски стварају и уживају у својим „ремек-делима”.

ДОДАТНА ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ

Додатна литература за наставнике говори о њиховом односу према реализацији наставе, према послу који обављају.

Поред **ђачких уџбеника**, ту су и **приручници за наставнике**, који доносе нове предлоге, идеје, искуства. У свом раду, нарочито приликом ритмичких и мелодијских вежби, ја користим **старе уџбенике**, тако да имам на располагању много различитих идеја, које мотивишу ученике на стварање нових. За рад са напреднијим ђацима може се користити и „**Солфеђо**” за ниже разреде музичке школе.

Стручни часопис, недељник „**Просветни преглед**”, често доноси чланке, извештаје, стручна виђења различитих аспеката реализације овог предмета. Ауторке овог приручника повремено пишу и за овај часопис, који добија свака школа (у обавезних пет примерака). Не треба изоставити ни друге квалитетне часописе попут „**Наставе и васпитања**”, који издаје Друштво педагога Србије.

Компјутер, захваљујући интернету, нуди најшири и најпоузданији спектар брзо и лако доступних информација из било које области. Ми вам предлажемо неколико сајтова:

<http://www.muzicki-forum.com/forum/>

<http://www.yumidi.com/>

<http://www.musictheory.net/translations.html#sr>

<http://www.zanimljivamuzika.com/2008/04/teorija-muzike/>

<http://www.filestube.com/t/teorija+muzike+pdf>

ЛИТЕРАТУРА

1. Правилник о наставном плану основног образовања и васпитања за четврти разред основне школе, Службени гласник Републике Србије, Просветни гласник
2. Правилник о основном програму основног образовања и васпитања за четврти разред, Службени гласник Републике Србије, Просветни гласник
3. Братић, мр Томислав, Филиповић, Љубица, „Музичка култура у разредној настави”, Педагошки факултет, Јагодина, Уметнички факултет, Приштина, 2001.
4. Илић, мр Гордана, „Разредно певање у основној школи”, самостално издање
5. Петров, Мирослава, „Хајде да певамо”, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2007.
6. Тајчевић, Марко, „Основна теорија музике”, Просвета, Београд, 1986.
7. Томерлин, Владимир, „Дечје музичко стваралаштво”
8. „Просветни преглед”, Педагошка пракса „Чаробни свет музике”, Снежана Радивојша, новембар 2010. године, број 774

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

371.3::78(035)

РАДИВОЈША, Снежана, 1961-

Приручник за учитеље уз радни уџбеник „Чаробни свет музике“ : музичка култура за четврти разред основне школе / Снежана Радивојша ; [нотографија Константин Благојевић]. - 3. изд. - Београд : Klett, 2015 (Београд : Бранмил). - 103 стр. : табеле ; 29 cm

Тираж 500. - Библиографија: стр. 101-102.

ISBN 978-86-7762-232-9

а) Музичко васпитање - Настава - Методика -
Приручници
COBISS.SR-ID 216741644

